

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra pedagogiky a psychologie

Bakalářská práce

Role médií ve volném čase předškolních dětí ve vztahu k jejich bydlišti

Vypracoval: Pavla Hrdoušková, DiS.
Vedoucí práce: Mgr. Miroslav Procházka, Ph.D.

České Budějovice 2015

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury. Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Nové Včelnici, březen 2015

.....
Pavla Hrdoušková, DiS.

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu své bakalářské práce Mgr. Miroslavu Procházkovi, Ph.D., za cenné rady a připomínky během vedení této práce.

Také bych chtěla poděkovat svým rodičům a sestře Evě za nesmírnou psychickou podporu během celého studia, a svým synům Jiřímu a Michalovi za trpělivost.

Abstrakt

Cílem bakalářské práce s názvem „Role médií ve volném čase předškolních dětí ve vztahu k jejich bydlišti.“ je především zjištění, jakou roli v trávení volného času dnešních předškolních dětí média mají, a to z pohledu rodičů. V teoretické části se zabývám obecnými pojmy jako média a jejich specifikace, či masová kultura. Dále se zabývám problematikou počínající vývojem dítěte předškolního věku, přes důležitost rytmického řádu, socializací až k problémům současné rodiny, či digitalizaci životního stylu. V praktické části vyhodnocuji kvantitativní výzkum, který má za cíl zmapovat současnou situaci mediální konzumace předškolních dětí, přičemž respondenty jsou rodiče předškoláků. Pomocí zpracování výsledků odpovědí na dotazníkové otázky ověřuji stanovené výzkumné předpoklady, ke kterým jsem dospěla v návaznosti na stanovené cíle bakalářské práce. Hlavním kritériem pro vyhodnocení bylo bydliště dětí předškolního věku. Výsledky šetření jsou názorně graficky znázorněny a popsány.

Klíčová slova: média, mediální konzumace, dítě předškolního věku, volný čas, televize, počítač, internet, rodina, bydliště, socializace.

Abstract

The goal of my bachelor thesis titled „The impact of a place of residence on the role of electronic media in free time activities of preschool children.“ is to answer, from parents point of view, how electronic media affect free time activities of preschool children. In the first part I am describing the general terms (electronic media, specification of electronic media and mass culture). Then, I am focusing on preschool child development, the importance of day rhythm, problems of today's family and digitization of our lives. Result section summarizes survey among parents of preschool children on how their children use electronic media. I wanted to answer hypotheses connected to goal of my bachelor thesis. By evaluation of survey I was able to verify or deny those hypotheses. The main criteria for evaluation of survey was place of residence of preschool children. The individual results are summarized and depicted in the form of charts.

Keywords: electronic media, media usage, preschool child, free time, television, PC, Internet, family, place of residence, socialization.

Obsah

ÚVOD	8
1 TEORETICKÁ ČÁST	9
1.1 Média a jejich specifikace	9
1.1.1 Charakteristika médií a jejich vývoj	9
1.1.2 Význam současných médií	10
1.1.3 Dělení médií	11
1.2 Média a společnost	15
1.2.1 Masová kultura versus běžná kultura	15
1.2.2 Moc masových médií	17
1.2.3 Vybavenost české populace mediálními technologiemi	19
1.3 Dítě a dětství v současnosti.....	21
1.3.1 Vývoj osobnosti předškolního dítěte	21
1.3.2 Rytmický řád života a dne dítěte předškolního věku.....	22
1.3.3 Socializace dítěte předškolního věku.....	23
1.3.4 Úloha hry v měnící se společnosti	25
1.3.5 Sebeovládání ve vztahu k médiím	26
1.4 Výchovná role rodičů	28
1.4.1 Problémy moderní rodiny	28
1.4.2 Digitalizace životního stylu	29
1.4.3 Vzdělání, cíle a úkoly současné společnosti	30
1.4.4 Digitální gramotnost	31
1.4.5 Pojem elektronické učení	32
2 PRAKTICKÁ ČÁST	34
2.1 Cíl práce.....	34
2.2 Výzkumné předpoklady.....	34

2.3	Metodika výzkumu	36
2.4	Výzkumný soubor	37
2.5	Zpracování výsledků výzkumu.....	39
2.6	Vyhodnocení výzkumných předpokladů	39
2.7	Shrnutí výsledků výzkumného šetření	56
3	ZÁVĚR.....	58
	Seznam použitých zdrojů	59
	Přílohy	60
	Dotazník pro rodiče dětí navštěvujících mateřskou školu	60
	Vyhodnocení výsledků ankety	62

ÚVOD

„Nejpřednější stráž lidského pokolení v kolíbce jest. Protože na začátku záleží všecko, k dobrému i zlému: Kam jak co jíti začne, tam tak jde: za hlavou tělo, za ojem vůz. A nejsnáze jest začíti na počátku, jinde těžko.“ (Komenský et al., 1992)

Jsou unavení, po cestě z práce vyzvednou své ratolesti z mateřské školy a těší se, že už budou doma. Večer se nikam nechystají, jsou rádi, že jsou v bezpečí svého bytu a jediné co si přejí je klid. Kdo jsou ti oni? Ano, jsou to rodiče dnešních dětí předškolního věku.

Sama jsem matkou dvou synů ve věku 5 a 6 let a jako téměř každý rodič se snažím své děti vychovávat dobře. Snažím se jim nabízet činnosti, které budou rozvíjet jejich fantazii, myšlení, ale také správný fyzický vývoj. Patří k těmto činnostem i sledování televize a hraní her na počítači?

Má okamžitá reakce na tuto otázku je: Ne, nepatří!

Jak to ale udělat, když dnešní svět je přeplněn médii. Když jsou média tak dostupná všem a izolování dětí od médií jim uškodí v socializaci mezi svými vrstevníky. Napadá mne jediné řešení. Být jako rodič „v obraze“ a vědět co chci ve svých dětech prostřednictvím televize a počítačů rozvíjet. Určit si doma svá vlastní pravidla mediální konzumace a nenechávat výchovu svých dětí na obrazovce.

Cílem této bakalářské práce je především zmapovat, jakou roli v trávení volného času předškolních dětí mají média, a to z pohledu rodičů. Na začátku se zaměřuji na vysvětlení obecných pojmů, jako jsou média a jejich specifika, nebo masová kultura. Dále se zabývám samotným dítětem předškolního věku. Jaké má současné dítě dětství? Jak důležitý je pro dítě rytmický řád? Jaké problémy řeší současná rodina? Jak se promítá digitalizace životního stylu do života dětí? To je jen nástin otázek, na které hledám odpověď v teoretické části.

Praktická část dokumentuje výsledky kvantitativního šetření, jehož cílem je především zjištění, jakou roli ve volném čase předškolních dětí mají média dle názorů rodičů a jak velký prostor v samotné obsluze a užívání médií dětem rodiče dávají. Převážnou část odpovědí také vyhodnocuji ve vazbě na bydliště respondentů (velké město, malé město, vesnice).

1 TEORETICKÁ ČÁST

1.1 Média a jejich specifikace

1.1.1 Charakteristika médií a jejich vývoj

Lidská civilizace se vyznačuje bezprostřední a spontánní komunikací člověka se svým okolím. Za první médium zprostředkující informace a významy lze považovat jeskynní kresby nalezené již v paleolitu. Od té doby se objevovaly další a další média, která stále častěji nahrazovala přímý a spontánní sociální kontakt. Čím se člověk stával ve svém vývoji vyspělejší, tím více usiloval o stále dokonalejší převedení skutečného světa do světa symbolů (Sak and Mareš, 2007).

Pojem média lze zařadit mezi nejvíce používané pojmy současné doby. Novináři, politici, psychologové, sociologové, a další mluví o médiích v různých souvislostech a významech. Pojmem média označují především rozhlas, tisk, televizi, digitální zpracování a přenos dat. Pod pojmem média se však skrývá daleko širší význam (Jirák and Köpplová, 2003).

Marshall McLuhan popisuje, že slovo „medium“ znamenalo v latině „veřejnost“. Protože před vynálezem knihtisku čtenářská veřejnost neexistovala, lidé zřejmě měli sklon považovat čtenáře za – v širším slova smyslu – šířitele „dorozumívacích prostředků“, tedy za „médium“ (McLuhan and Pondělíček, 2000).

Jirák a Köpplová naproti tomu píší, že slovo „médium“ vycházející z latiny znamená prostředek, prostředníka, zprostředkující činitel – tedy to, co něco zprostředkovává, zajišťuje. S výrazem či pojmem „médium se tak můžeme setkat v nejrůznějších odvětvích a vědních disciplínách jako jsou fyzika, chemie, biologie, výpočetní technika, teorie sociální komunikace a další. Je potom zcela logické, že právě obory, které se věnují nejrůznějším druhům a projevům mezilidské a sociální komunikace, označují pojmem médium / média to, co zprostředkovává někomu nějaké sdělení, tedy médium komunikační (Jirák and Köpplová, 2003).

Média v první etapě představovala kresby na kámen, hliněné tabulky, papyrus a papír. V této etapě se vyvíjela řeč, spolu s psanou podobou. Gramotností oplývala pouze malá, exkluzivní skupina populace.

Druhá etapa byla vyvolána a velmi ovlivněna vynálezem knihtisku. Prakticky veškeré dosavadní vědění lidstva bylo díky tomuto vynálezu převedeno do knih a uloženo v knihovnách. Díky plošnému rozšiřování gramotnosti bylo vědění a kultura lidstva relativně přístupné každému zájemci. Nové výsledky vědy byly zprostředkovávány prostřednictvím novin, časopisů a knih. A právě přístupnost knih byla velkou motivací pro osvojení čtení a psaní. Již v 19. století se gramotnost stala obecnou charakteristikou populace v českých zemích. Díky plošné gramotnosti došlo k explozivnímu nárůstu fenoménu dnes označovaného jako lidské zdroje. Následoval bouřlivý rozvoj vědy, technický a technologický vývoj a industrializace civilizace. Do oblasti médií a informatiky se tak promítl nezadržitelný technický a vědecký vývoj.

S objevem elektřiny nastoupila třetí etapa, která byla založena na využití tohoto vynálezu a s ním souvisejících technologií jako jsou telegraf, telefon, dálnopis, film, rozhlas a televize.

V současné době se nacházíme ve čtvrté etapě, kdy s nástupem počítačů a internetu dochází k propojování jednotlivých médií v technologii multimédií za použití digitalizace. Dá se však předpokládat, že touto technologickou rovinou inovace nekončí (Sak and Mareš, 2007).

1.1.2 Význam současných médií

Média současné společnosti mají řadu významů a v moderní společnosti jejich význam neustále roste. Média jsou zdrojem moci, neboť jejich hlavním posláním je přenos informací, které jsou v dnešním světě důležité pro fungování většiny společenských institucí. Jsou místem, kde se odehrává veřejný život. Jsou zdrojem interpretace sociální reality a v neposlední řadě jsou ukazatelem toho, co je normální, veřejně přijatelné (McQuail et al., 2007).

Pokud se však zaměříme na skupinu dětí předškolního věku, zjistíme, že význam médií pro tuto skupinu populace je nesmírný. Média jsou pro děti především prostředkem zábavy. Určují, jakým způsobem budou trávit volný čas a tento čas rovněž organizují.

Dnešní média se vyznačují nebývalou přitažlivostí a dostupností. V reálu to znamená, že pokud dáme dítěti volbu, jakou formou chce vstřebat například nějaký příběh, zda jej

chce přečíst z knihy, vyslechnout jako audio záznam, či shlédnout ve formě barevného filmu na širokoúhlé obrazovce se zvukem, je téměř jisté co si zvolí. Barevný obraz je nejpřitažlivější, jelikož poskytuje zdaleka nejvíce podnětů pro smysly a pro dítě to není taková námaha jako naslouchání při čtení či soustředěné vnímání audio nahrávky (Říčan et al., 1995).

Blažek (1995) hodnotil tehdejší situaci tak, že děti tráví stále více času před obrazovkami (televizními i počítačovými). Pozastavoval se nad otázkou, zda je obrazovka pro vývoj dítěte hrozbou, nebo výhodou pro jeho budoucí život (Blažek, 1995).

Ani dnes ještě nedokážeme na tuto otázku odpovědět. Význam médií pro děti rok od roku roste a média se stávají každodenní součástí života člověka již od narození. A díky tomu také vznikly novodobé pojmy digitální (mediální) domorodci a digitální (mediální) přistěhovalci.

Jeden z termínů, který v marketingu a reklamě používá označení digital natives, je do češtiny překládán jako digitální domorodci. Označuje právě věkovou skupinu lidí, kteří se v digitálním, internetovém, světě cítí jako doma. Do tohoto světa se narodili. Druhá skupina – starších, dospělých, je označována jako digitální přistěhovalci, v originále digital immigrants (Eckertová and Dočekal, 2013).

1.1.3 Dělení médií

Dělením médií se zabývá mnoho autorů v mnoha publikacích. Například McQuail (2007) vychází při dělení médií ze sledu událostí, které probíhaly ve vývoji masových médií až do dnešní podoby.

Tištěná média – Kniha stála na počátku dějin moderních médií a její objevení znamenalo převratnou událost. Do této doby se soubory či texty rozšiřovaly pouze ručně. Téměř 200 let uplynulo od převratného vynálezu tisku, než světlo světa spatřily první periodické noviny. Nejprve měly formu jakýchsi letáků či bulletinů a šířily se pomocí vznikajících poštovních služeb. Noviny se staly mnohem větší inovací než tištěná kniha, jelikož se jednalo o nalezení nového literárního, sociálního a kulturního směru. Staly se jakýmsi prostředkem moci, jež sloužil zájmům státu. Dějiny novin lze také charakterizovat jako

sérii bojů, vítězství a ústupků v zápase o svobodu spojených s ekonomickým a technologickým vývojem.

V současnosti v mnoha zemích převládá masový tisk, který bývá nazýván „komerční“. Tento název nese ze dvou důvodů: jednak je provozován monopolistickými koncerny, jejichž hlavním cílem je zisk, a jednak je přímo závislý na příjmech z reklamy. Díky tomu je vyvíjen obrovský tlak na obsah novin, který směřuje k politickému populismu, podpoře obchodu a konzumerismu.

V posledních letech vznikl také nový typ novin, který má odlehčený a zábavnější charakter. Jeho hlavní náplní je informovat o konkrétních osudech obyčejných lidí (*human interest story*), je bulvárnější ve vztahu ke skandálům, zábavě, zločinu a násilí. Tento druh bulvárních novin má velmi početnou základnu čtenářů, z nichž se většina vyznačuje nižším příjmem a nižším vzděláním.

Film – Koncem 19. století se jako převratná technická novinka objevil film. To co nabízel, nebylo obsahem či funkcí nijak nové. Nová však byla presentace a šíření zábavy. Zprostředkoval lidstvu příběhy, hudbu, drama, komedii a nové technické triky. Dá se říci, že vynález filmu, jako masového média, souvisel částečně s „vynálezem“ volného času, tedy doby, kdy člověk nepracuje. Film zprostředkoval lidstvu kulturní požitky, o nichž si potřebu třídy, na níž nejvíce záleželo – tedy městského obyvatelstva z dělnické a nižší střední vrstvy. Za svou existenci prošel film velkým vývojem, jehož vedlejším důsledkem je ztráta „úctyhodnosti“. Film v posledních letech uspokojuje taktéž poptávku po hrůzostrašném, násilném či pornografickém obsahu.

Rozhlasové a televizní vysílání – Obě tato média vznikla zhruba před čtyřiceti lety z technologií, která již v té době existovaly. Ač je mezi těmito médii zjevný rozdíl, jejich obsah i užití se dá vykládat společně. Za hlavní přínos, který je společný jak pro rozhlas, tak pro televizi, lze bezesporu považovat schopnost aktuálního, zdokumentování a přenášení událostí, které se právě udály.

Hudební nahrávky - kolem roku 1880 vznikly první hudební nahrávky a jelikož přitahovaly zájem široké veřejnosti, velmi rychle se rozšířily. V domácnostech se často objevovaly hudební nástroje (např. klavíry) a s tím je právě spojována oblíbenost a rychlé rozšíření nahrané hudby. Dalo by se předpokládat, že hudební nahrávky brzy nahradí přímý poslech živě produkované hudby z koncertů, hudebních skupin či chrámových sborů. K tomu ale nikdy nedošlo. V šedesátých letech minulého století se masově medializovaná hudba stala také jakým si prostředkem mladistvého idealismu a byla spojována s politickými otázkami, protispolečenskými postoji, životním stylem.

Nová elektronická média – tato média jsou označována jako *telematická* a to proto, že kombinují informatiku i telekomunikace. Podstatou nových elektronických médií je spojení počítačové sítě s vizuální zobrazovací jednotkou. O těchto nových médiích se hovoří zhruba od sedmdesátých let minulého století a jedná se prakticky o souhrn různých elektronických technologií (např. technologie přenosu, ukládání, vyvolání dat, zobrazení, ovládání, miniaturizace, a další).

Mezi nová elektronická média patří taktéž virtuální realita, videohry a CD-ROM. Poslední zmiňovaný nabízel flexibilní a jednoduchý přístup k ohromnému množství informací, jež byly uloženy na disku, který dokázal přečíst počítač. Dá se tedy říci, že tato nová média smazávají rozdíly mezi jednotlivými médii. Jedno médium lze užívat jak k veřejným, tak soukromým účelům a tato skutečnost má v dlouhodobém horizontu vliv na definování jednotlivých médií i na hranice ovlivňující instituce zabývající se médii (McQuail et al., 2007).

Dalším, jednodušším dělením médií se zabývá kanadský filosof Marshall McLuhan (1991), který rozlišuje média horká a chladná.

Horká média (např. rozhlas, film) jsou definována jako stav naplněnosti daty. Tato média nekladou na stranu příjemce příliš velké nároky. Jejich cílem je působit především na emoce a vtáhnout člověka do svého světa. Na příjemce tak spolu působí na více smyslů a to pomocí mluveného slova, hudby, různých zvuků, obrazu.

Chladná média (např. telefon, televize) vedou příjemce k vysoké míře účasti. Příjemce dostává velmi málo a mnoho si musí doplnit.

Určit, kdy se jedná o médium horké, či chladné se dá prakticky až při konkrétním srovnání jednotlivých médií. Přesná definice neexistuje. Například při porovnání telefonu a rozhlasu je telefon chladným médiem, zatímco rozhlas je médiem horkým, protože posluchači nemusí být v takové míře zaplňován či doplňován jako telefonní hovor (McLuhan and Střítecký, 1991).

1.2 Média a společnost

1.2.1 Masová kultura versus běžná kultura

McLuhan zprostředkovává myšlenky Parkera, který říká: „*Technologické vynálezy přirozeně změnily zvyky člověka a při té příležitosti nutně pozměnily strukturu a funkci společnosti. Z tohoto hlediska se zdá, že každý technický vynález, od kolečka k letadlu, jakmile poskytl nový a účinnější způsob pohybu, vyznačil nebo měl vyznačit další společenskou epochu. Platí to stále, stejně jako mnoho dalších důležitých změn ve způsobu dopravy a komunikace. Říká se proto, že každá civilizace v sobě nese zárodky své vlastní destrukce, jimiž jsou pravděpodobně technické vynálezy, které zavádějí nový společenský řád a poznání*“ (McLuhan and Pondělíček, 2000, str. 103-104).

Dvacáté století lze bez nadsázky označit za první epochu masových médií, jež se také vyznačuje značnými spekulacemi o jejich vlivu. Změny, jež prodělaly mediální instituce, technologie i sama společnost, sebou nesou i veřejné diskuse o potenciálním společenském významu médií. V průběhu dvacátých až třicátých let 20. století byla popsána základní východiska, která dnes nemají pouze historickou hodnotu. Tato východiska totiž popisují prvotní úvahy a poskytují náhled umožňující chápat současnost. Hlavní význam mají obzvláště tři myšlenky. První otevírá otázku moci nových prostředků komunikace, druhá se zabývá otázkou společenské integrace či dezintegrace a třetí řeší otázky veřejného vzdělávání, osvěty a případně i jejich opaku.

Běžná, neboli lidová kultura vznikala původně neuvědoměle a užívala tradiční formy, materiály, výrazové prostředky a témata. Obvykle také byla bezprostředně začleněna do každodenního života. Lidová kultura vyjádřena kroji, zvyky, písněmi, vyprávěním či tanci byla v Evropě objevována během dvacátého století. Někdy bylo toto objevování podníceno důvody spojenými s nárůstem nacionalismu, jindy zase bylo součástí hnutí řemesel a romantických reakcí na industrialismus. A právě v této době, kdy byla kultura objevována, začala paradoxně vlivem rychlých společenských změn mizet (McQuail et al., 2007).

Člověk, který žije ve 21. století vnímá jako samozřejmé, že přijímá velké množství informací, které nu neřekl nikdo konkrétní, jež by za ním přišel osobně a oslovil ho. Informace o světě čerpáme ze zpravodajství, vzdělání nacházíme v knihách, ale stále

častěji na internetu. O zábavu se nám stará televize, rozhlas, film či počítačové hry. A tak se internet, mobilní telefony, sociální sítě, televize, rozhlas a tisk staly nedílnou součástí našeho každodenního života, že si ani neuvědomuje, jak tyto komunikační prostředky náš život neustále ovlivňují a průběžně mění. Neuvědomujeme si, jak velký vliv mají na náš každodenní život, na řešení problémů, na udržování kontaktu s ostatními lidmi, na trávení našeho volného času (Jiráček and Pavličková, 2013).

Wilensky se pokusil definovat masovou kulturu jako protiklad k tradiční (lidové) kultuře a srovnává ji s představou „vysoké kultury“, která *„se vztahuje ke dvěma charakteristickým rysům produktu: (1) jde o něco, co bylo vytvořeno kulturní elitou fungující v rámci nějaké estetické, literární či vědecké tradice, či o něco, co vzniklo pod dohledem této elity ..., (2) jsou na ni systematicky uplatňována kritická hlediska nezávislá na konzumentech produktu.“* *„Masová kultura odkazuje ke kulturním produktům vyrobeným výhradně pro masový trh. Přidružené vlastnosti vyplývající přímo z definice jsou standardizace produktu a masové chování při jeho užití.“* (McQuail et al., 2007, str. 62)

Masová kultura se vztahuje ke zvykům, projevům, sklonům a vkusu masy, tedy většiny lidí. Výraz masa měl v minulosti ale také obecně nelichotivý výklad pro své asociace s předpokládanými kulturními preferencemi nevzdělatelných lidí, či lidí neschopných rozlišování. Později začala masová kultura odkazovat k pozitivnímu pojetí, jež odvozuje své hodnoty od masy obyčejných lidí. Lid byl vnímán jako hlavní hybatel pokrokové společenské změny a začalo se hovořit o kultuře pro lid, jako masového spotřebitele.

Zjednodušeně řečeno lze tedy vymezit masovou kulturu těmito body:

- Není tradiční.
- Není elitní.
- Je produkována masově.
- Je populární.
- Je komercializovaná.

(McQuail et al., 2007)

1.2.2 Moc masových médií

S pojmem masové, či mediální moci souvisí celá řada nejrůznějších výkladů. Nejčastěji se používá ve vztahu k otázce efektivity při dosahování daného mocenského cíle, jako je například informování, přesvědčování či mobilizace.

Další názor, který podporují nejrůznější teorie, je, že média mohou často plnit a ve skutečnosti také plní stanovené cíle a z hlediska záměru, který si zvolí, mohou být účinná. Další otázka, která souvisí s mocí médií, je: čím moc vlastně mohou média uplatňovat? Je to snad moc celé společnosti? Nebo je to moc pouze určité třídy, či skupiny? Zdá se, že média častěji slouží zájmům těch, kteří mají ve společnosti ekonomickou a politickou moc. Tito držitelé moci pak používají média pro naplnění svých cílů.

Není však záměrem říci, že moc médií je mocí dominantní třídy, pravdou ale je, že média jsou nezávislým zdrojem své vlastní moci a že politický a ekonomický vliv z nich plynoucí má původ v mocenských centrech společnosti. Masová média jsou maximálně propojena s životem ve většině společností. Jejich aktivity se tedy přizpůsobují potřebám, cílům a zájmům společností. A na druhou stranu, tyto společnosti jsou do značné míry závislé na médiích, protože jsou často jediným dostupným a praktickým prostředkem pro rychlý a účinný přenos informací k velkému množství lidí (McQuail et al., 2007).

Skrutá moc médií tkví také v tom, že nepozorovaně přeměňují prostorové a časové chování, nepsané normy komunikace a jednání lidí vůbec, vnímání, myšlení i naděje. Média budou lidem vládnout do té doby, dokud budou ve vztahu k nim věnovat veškerou intelektuální i mravní energii jejich obsahové stránce a neuvědomí si, že sociální situace navozované médii jsou daleko podstatnější skutečností.

Média člověka vtahují svou obsahovou stránkou do jakési pasti a nejvíce ohrožují právě ty, kteří se jich bojí nejvíce. Ty, kteří s nimi nedokáží žít a nejraději by se s médii vyrovnali jejich likvidací. Jiným způsobem se zase média zmocňují těch, co jejich prostřednictvím chtějí získat moc a vládnout. Těm během jejich mocenského zápasu poslouží nejlépe zmanipulovaná média (Blažek, 1995).

Děti v moci médií

Vše výše uvedeno se týkalo spíše obecného hlediska z pohledu vývoje médií. Jakou moc ale mají masmédiá nad našimi dětmi? Zaměříme se na to, jaká média děti konzumují, jaký prostor v jejich životě zaujímají, jak ovlivňují jejich komunikaci, rodinné vztahy, atd.

Hovoříme-li o dětech a dospívajících, máme tím na mysli širokou skupinu od 2 do 18 let. Samozřejmě, že čas věnovaný médiím i důvody a způsoby jejich konzumace budou odlišné u čtyřletého předškoláka a u šestnáctiletého teenagera. Odlišnosti lze nalézt také v různých sociálních skupinách. Ale i přesto je možné mluvit o dětech a mladistvých souhrnně, protože tato věková skupina se vyznačuje celou řadou společných rysů.

Bezesporu lze říci, že dnešní generace je přímo zaplavena médii, mediálními technologiemi a konzumací mediálních obsahů. Děti a dospívající volně nakládají s množstvím technických zařízení umožňujících komunikaci, a jak ukazují výsledky různých výzkumů, za běžnou součást výbavy dnešní mladé generace lze považovat přehrávač hudby, rádio, mobilní telefon, počítač či notebook a televizor.

Tak kupříkladu vlastní televizor v dětském pokoji má 70 % dětí ve věku 8-19 let ve Spojených státech, 60 % dětí ve věku 5-15 let ve Velké Británii, 52 % dětí ve věku 12-19 let v Německu a jak dokazuje výzkum společnosti Mediaresearch z roku 2008, tak české děti jsou na tom velmi podobně. Ve zkoumané věkové kategorii 4-6 let má svůj vlastní televizor v dětském pokoji 39 % dětí (Mediaresearch, 2008).

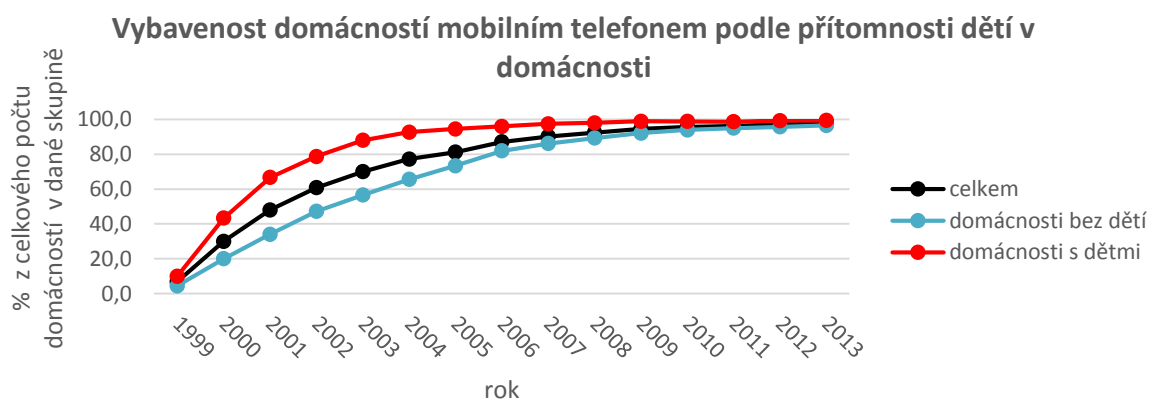
Z výzkumu také vyplývá, že děti s vlastním televizorem sledují vysílání o 20 minut denně déle než děti, které k ní tak snadný přístup nemají. Daleko silněji se tento efekt projevuje v přístupu na internet. Děti, které se mohou připojit k internetu ze svého pokoje, tráví na internetu dvojnásobek času oproti dětem, které tuto možnost nemají. A právě ohromné množství času, který dnešní mládež věnuje mediální konzumaci, představuje další její charakteristický rys. Současné děti a dospívající totiž tráví více času než s médii už pouze spánkem. Jiná aktivita jim v životě nezabírá takový časový prostor (Jiráková and Pavličíková, 2013).

1.2.3 Vybavenost české populace mediálními technologiemi

Informační technika, či nové mediální technologie přicházejí a přicházejí do určitého technologického prostředí. Některé starší technologie podporovaly, či byly neutrální ke komputizaci, ale o většině z nich můžeme říci, že je nové technologie buď zásadním způsobem mění, nebo je přímo vytěsňují ze společnosti.

V současné době můžeme hovořit o nasycenosti české populace základní informační technikou. Z reprezentativního výzkumu *Komputerizace společnosti, vzdělávání a životní styl* (2004-2007), kterého se zúčastnilo 1818 respondentů a jež byl proveden technikou standardizovaného rozhovoru při terénním sběru dat, lze odvodit mnohé. Výzkum podává informace o vybavenosti české populace jednotlivými mediálními technologiemi. Na prvním až třetím místě se umístily: televizor, rozhlas a mobilní telefon. Zvláště rychlé tempo prostupování mobilního telefonu do české populace nemá v historickém měřítku obdoby. V krátkém horizontu několika let se stal mobilní telefon neodmyslitelnou součástí výbavy a životního stylu víceméně každého Čecha. Dnes jen stěží najdeme někoho, kdo nevládní mobilní telefon (Sak and Mareš, 2007).

Český statistický úřad se dlouhodobě zabývá sledováním hospodaření českých domácností a poskytuje komplexní informace ohledně vybavenosti českých domácností telekomunikační technikou a informačními technologiemi. Z níže uvedeného grafu je patrné, jak se vyvíjela vybavenost domácností mobilním telefonem, kdy kritériem pro třídění domácností byla přítomnost dítěte v domácnosti.

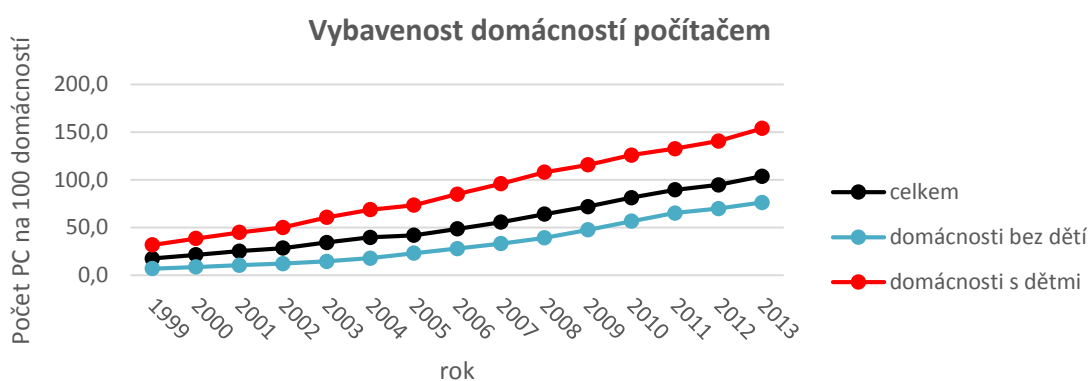
(ČSÚ, 2013)

Oproti tomu vybavenost technologiemi, jež byly v populaci také silně zastoupeny, jako jsou magnetofony, CD přehrávače, videa, v poslední době velmi rychle klesá, neboť přicházejí technologie další generace, které je vytěsňují a nahrazují.

Ohromný úspěch mobilního telefonu je dán také tím, že je velmi flexibilní a dokáže pojmout funkce dalších technologií. V době, kdy mobilní telefon vstoupil na český trh, odpovídaly jeho funkce názvu. Dnes se tento název používá spíše ze setrvačnosti, neboť jeho možnosti a funkce se naprosto proměnily. Mobilní telefon se stal neodmyslitelným pomocníkem člověka v digitální společnosti. Stal se miniaturním multimediálním zařízením a přitom jeho vývoj není zdaleka ukončen a každá nová vlna mobilních telefonů překonává své předchůdce.

V žebříčku vybavenosti dále následuje osobní počítač a internet. Možnost propojení osobních počítačů prostřednictvím digitální sítě vytváří nové příležitosti sdílet a využívat jakékoli soubory, komunikovat v kyberprostoru a to dává informačním technologiím nový rozměr (Sak and Mareš, 2007).

Od počátku sledovaného období, tj. od roku 1999, se dle ČSÚ počet počítačů na 100 domácností téměř zešestinásobil. V roce 2013 připadalo na 100 českých domácností 104 počítačů. Zajímavou skutečností je, že v rodinách s dětmi je několikanásobně více počítačů než v rodinách bez dětí.

(ČSÚ, 2013)

1.3 Dítě a dětství v současnosti

Opustíme nyní na moment problematiku masmédií a zaměříme se na téma dítěte předškolního věku. Jaký vlastně je dnešní předškolák? Vystávají zde dvě otázky: Změnilo se dítě v průběhu staletí, a zejména posledních desetiletí? Je nebo není dětství dítěte jiné, než tomu bylo dříve?

S určitostí můžeme konstatovat, že se rozhodně změnila situovanost současných dětí oproti dětem minulých dob, dokonce i doby ještě nedávné. Životní podmínky, které na současné děti doléhají, značně ovlivňují jejich prožívání, projevy, vlastnosti.

1.3.1 Vývoj osobnosti předškolního dítěte

Vývoj osobnosti dítěte není pouhým proudem změn. Tento vývoj má svou jasnou strukturu a členění na stádia, jež se liší zřetelnými znaky, které po sobě následují v určitém zákonitém sledu. Průběh stádií předchozích pak ovlivňuje průběh stádií následných.

Stádiu předškolního věku předcházejí tato stádia:

- Prenatální vývojové stádium
- Kojenecké stádium
- Batolecí stádium

Stádium předškolního věku, které je vymezeno obdobím mezi třetím a šestým rokem života, charakterizují nové možnosti, které je potřeba využívat, a také meze, které je nutno respektovat. Tyto proměny jsou charakterizovány:

a) Růstem obratnosti

Helus odkazuje na Říčana, který praví: *„Růst obratnosti umožňuje předškolákovi, aby se naučil sám sebe obléknout, obsloužit se (i na záchodě) – a pomáhat doma při jednoduchých pracích. Vyžadujeme to od něj ani ne tak proto, aby skutečně pomohl, ale abychom v něm pěstovali smysl pro povinnost a abychom podporovali jeho sebevědomí.“* (Helus, 2009, str.240)

b) Novými možnostmi myšlení, provázanými i jeho omezeními

Předškolák začíná chápat základní matematické vztahy, dokáže prakticky vyjádřit přímou i nepřímou úměrnost, což je oproti věku batolecímu významný krok vpřed. Nesmíme ovšem tento pokrok přecenit.

c) Významným pokrokem ve výtvarném projevu

Dětská kresba je s oblibou využívána při diagnostice. Výklad kresby nám může napovědět, co dítě prožívá, co ho trápí a čeho se bojí. Oblíbeným prostředkem porozumění dítěti je také kresba rodiny.

d) Proměnou v sociálním životě

Ač je dítě v tomto věku zcela prostoupeno svou rodinou, výrazného významu nabývá jeho kamarádství s vrstevníky.

e) Hrami na sociální role (být někým nebo něčím jenom „jako“)

Dítě dobře ví kým doopravdy je, ale jeho fantazie mu umožní na okamžik vyjít ze sebe samého a stát se někým jiným, někde jinde a někdy jindy.

f) Expanzivní iniciativnost

Dítě je natolik senzomotoricky rozvinuté, že dokáže skákat, běhat, prolézat atd., a těmito projevy psychomotoricky expanduje. Dalším projevem iniciativy je mentální a duševní expanze a v neposlední řadě i expanzivita sociální.

g) Základy mravních postojů

Tyto postoje souvisí s dosaženou úrovní psychického a psychosociálního rozvoje osobnosti, kdy dítě začíná zaujímat mravní postoje a vyjadřuje počáteční mravní pocity a názory. Ví, co je správné, na co může být hrdé, co je špatné a za co by se mělo stydět (Helus, 2009).

1.3.2 Rytmický řád života a dne dítěte předškolního věku

Položme si otázku, co všechno děti potřebují k životu? Nejrůznější psychologické poznatky přispívají k pochopení lidského chování a jedním ze základních zdrojů je teorie potřeb, která hledá inspiraci v teorii přirozených lidských potřeb Abrahama Maslowa.

Základní lidské potřeby jsou pro všechny lidské bytosti shodné a to bez rozdílu věku, pohlaví, či rasy. Uspokojování těchto potřeb pak vede k tomu, zda se cítíme tělesně, psychicky a sociálně v pohodě. Toto uspokojování základních lidských potřeb je tak

zásadní, že nedokonalosti v této sféře, především dlouhodobé nedostatečné uspokojování v průběhu dětství, může mít za následek narušený zdravý vývoj člověka.

Maslow znázornil základní lidské potřeby ve tvaru pyramidy a uspořádal je dle hierarchického systému. V základně jsou umístěny potřeby fyzické, tedy nejdůležitější pro přežití člověka. Na vrcholu jsou umístěny potřeby, jejichž uspokojování vede k naplňování lidství. Principem teorie je důležitost uspokojování potřeb umístěných v dolní části a teprve až potom uspokojování potřeb umístěných výše (Kopřiva, 2012).

„Pro zdraví dětí i dospělých je nezbytné uspokojení základních psychických potřeb, mezi něž patří potřeba určité stálosti, řádu a smyslu v podnětech, ale i potřeba svobody (mít volbu). Sladit a vzájemně vyvážit potřebu svobody a potřebu řádu je podmínkou zdravého vývoje dítěte předškolního věku.“ (Havlíková, 2000, s. 47)

Potřebou svobody je míněno vzájemné působení volnosti a disciplíny. Dítě může volně rozhodovat o své vlastní aktivitě, což ovšem neznamená, že je nekontrolovaně ponecháno samo sobě. Proto, aby si dítě uvědomovalo vlastní odpovědnost, potřebuje být podporováno ve vlastní samostatnosti a v činnostech, které mu umožní poznávat hranice svých možností. Potřeba řádu je podmíněna pravidelností a opakováním, jež vytváří základ pro příznivé životní stereotypy, které působí na zdravý životní styl jedinců do budoucna. Pravidelné opakování napomáhá vytváření návyků, které usnadňují dítěti život (Havlíková, 2000).

1.3.3 Socializace dítěte předškolního věku

Co se týče definice pojmu socializace, tak Helus ji popisuje takto: *„Termínem socializace označujeme proces utváření a vývoje osobnosti působením sociálních vlivů a jejich vlastních aktivit, kterými na tyto sociální vlivy odpovídá: vyrovnává se s nimi, podléhá jim či je tvořivě zvládá.“*

„Socializace je socializací osobnosti v tom smyslu slova, že se týká člověka v jeho celistvosti – tzn. úhrnu jeho vlastností i směřování jeho životní cesty. Ovlivňuje zásadním způsobem nejenom jeho psychiku, ale promítá se i do jeho tělesnosti. Ovlivňuje utváření

jeho individuálního svérázu, ale také tento svéráz propojuje s tím, co je společné lidem, k nimž přináležejí a kteří přináležejí k němu.“ (Helus, 2009. s. 207)

Matějček vnímá za velmi důležitý moment socializace období, kdy do života dítěte přichází druhé děti, což je většinou někdy kolem třetího roku. A tyto druhé děti už z něj nikdy neodejdou. Někdy se stává, že rodiče se snaží své dítě izolovat od dětského kolektivu. Důvodem je strach, aby jim dítě neodcizilo, aby si neublížilo, nebo aby se dokonce nezkazilo ve společnosti jiných dětí. Takové jednání rodičů svědčí o tom, že rodiče svou vlastní roli vychovatelů nezvládají a že jsou sami citově nezralí. Dítě bez dětské společnosti je ve svém vývoji vystaveno velkému riziku.

Vstup do mateřské školy pro dítě znamená jakýsi skok do nové kvality vztahů. Už si nehraje pouze vedle nebo ve společnosti jiných dětí, ale dovede si hrát hlavně spolu s nimi. A právě ona souhra znamená počátek mnoha důležitých věcí v lidském životě, znamená soužití s vrstevníky, se svou generací. Ono hraní si s druhými dětmi není pouhé naplnění volného času. Znamená to dělit se s nimi o místo, hračky, myšlenky, plány a radovat se ze společného díla.

Dětská přátelství v tomto věku jsou krátká, ne příliš hluboká a konflikty jsou prakticky na denním pořádku. Nicméně mají ohromný význam pro budování hlubších a trvalejších přátelství ve školním i poškolním věku (Matějček and Vojnar, 1986).

V předškolním období se také děti učí prosociálnímu chování, což znamená chovat se k druhým tak, aby jejich chování přinášelo užitek nejen jim samotným, ale i ostatním. Nebo jinak řečeno, pomoci a nečekat za to odměnu. Chybným názorem ve výchově předškolních dětí je, že ještě mají právo na sobeckost, že jsou moc malé, aby mohly druhému nějak pomoci.

Dítě se v tomto období také učí znát sociální normy a pravidla, pro která však potřebuje vzor dospělého. Někdy se bohužel k dítěti nedostane správný vzor přímo od rodiče a náprava je pak velmi obtížná. Tím, že se děti učí prosociálnímu chování, se také zvyšuje šance předcházet sociálně patologickým jevům ve společnosti. Prosociální jedinec je proto významnou hodnotou pro celou společnost (Svobodová, 2010).

1.3.4 Úloha hry v měnící se společnosti

Hra je pro děti předškolního věku nejčastější a nejpřirozenější aktivitou, jejímž prostřednictvím získávají zkušenosti, učí se, a která jim přináší uspokojení. Svobodová poukazuje na několik pohledů na hru. Tak například Spenser chápe hru jako důsledek přebytku energie a zdroj umění. Hall zase prezentuje názor, že dítě ve svých hrách rekapituluje vývoj lidstva. Gross hru označuje jako nácvik dovedností potřebných pro současný i budoucí život. Freudovo pojetí hry je promítnutí rušivých podnětů, s nimiž se dítě snaží vyrovnat za pomoci hraček a fantazie. Piaget zase vyjadřuje souvislosti mezi rozvojem myšlení dítěte a vývojem jeho hry (Svobodová, 2010).

Matějček se ztotožňuje s názorem, že hra je přípravou na dospělý život. Říká, že kdo si jako dítě dokázal pěkně hrát, umí pak jako dospělý dobře pracovat. Dítě předškolního věku rádo buduje, staví, tvoří nejrůznější konstrukce a také si hraje „na něco“ – na princezny, na doktora, na maminku a tatínka. V tomto období je příznačné velké a hluboké zaujetí, se kterým se dítě hře věnuje. Díky hře se dítě stává aktivní, hra udržuje jeho nervový systém v pohotovosti a také trénuje jeho vzrušení i útlum. Díky hře se dítě stává pohyblivější, zdokonaluje své smyslové vnímání a orientaci v prostoru, zdokonaluje a rozšiřuje své poznání. Zkrátka, při hře se dítě neustále něčemu učí a proto bychom dětské hraní neměli podceňovat (Matějček and Vojnar, 1986).

Nyní se vraťme k problematice mediálního světa a tomu, jak se mění úloha hry ve společnosti. Nejnovější technologie vytváří elektronické hry, které ovlivňují duševní život a sociální vztahy dětí. Zatímco v tradiční společnosti se děti při svých hrách seznamovaly se základními společenskými rolemi, v současné prudce se měnící společnosti se neustále objevuje množství elektronických her, které jsou velkým lákadlem jak pro děti, tak i pro dospělé (Blažek, 1995).

Do světa dětí a jejich her se vetřel herní průmysl, který vydělává na dětské přirozenosti, zvědavosti a touze hrát si „na něco“. Tvůrci počítačových her se záměrně snaží o vytváření závislosti na oněch hrách. Typickým příkladem jsou různé sociální hry, které pozvolnými změnami a novými možnostmi hráče postupně vtahují do nikdy nekončícího hraní. Hráč pak prostě chce vědět, co bude dál, až dosáhne dalšího cíle, po kterém přichází další a další. A přitom odhalit moment, kdy se ze zábavy stává závislost, je jen těžko poznatelný. Realitou dneška je bohužel fakt, že rodiče své děti k podobným

počítačovým hrám přímo odkládají. Tříleté děti umí bravurně ovládat mobily, tablety, pouštět si pohádky a hrát na počítačích hry, zpravidla to umí o dost lépe, než jejich rodiče. A rodičům to nevadí, protože je to ideální příležitost, jak děti na čas zabavit. Zároveň ale podstupují riziko, protože tím umožňují cestu k možnému vzniku závislosti jejich dítěte na počítačových hrách (Eckertová and Dočekal, 2013).

1.3.5 Sebeovládání ve vztahu k médiím

Pojem sebeovládání znamená, že člověk není odkázaný na ovládání druhými lidmi, ale ovládá, reguluje, řídí své myšlenkové postupy, učení a chování sám. Tento pojem také úzce souvisí se sebepojetím a stává se předpokladem osobní zralosti. Proces sebeovládání je na počátku aktivován řízením druhou osobou (rodičem, pedagogem), která dítě vhodnými formami vedení vede k odpovědnosti. Doba, kdy je dítě připraveno k autoregulaci, je udávána mezi 6 a 12 rokem. Současně s rozvíjením dovednosti řídit sám sebe je však důležité rozvíjet i jejich osobnost, jejich „já“. Sebepojetí se projevuje ve vztahu jedince k sobě samému a vzniká na základě toho, jakým způsobem s dítětem jednají ostatní lidé, co od něho očekávají a jak reagují na jeho úspěchy, či neúspěchy (Helus, 2009).

Základy pro sebeovládání však můžeme položit již v předškolním věku, a to tím, že i takto malé dítě budeme vést k samostatnosti. Musíme však brát zřetel na to, že každé dítě má jiné vnitřní podmínky jako jsou temperament, schopnost vzdorovat nepříjemnostem, vyrovnávat se s překážkami, prožívání strachu a úzkosti. Proto ke každému dítěti musíme přistupovat jinak, abychom dosáhli stejného cíle. Zkrátka, jeden recept vedoucí k dětské samostatnosti neexistuje (Matějček and Vojnar, 1986).

Ve vztahu k médiím je sebeovládání nesmírně důležité. Vždyť právě průvodním jevem závislosti ve všech případech, je neschopnost ovládat se. Děti předškolního věku nejsou dostatečně vyzrálé k tomu, aby se dokázaly ve vztahu k médiím dostatečně ovládat a uvědomovaly si, jakým rizikům je přemíra konzumace médií vystavuje. Od toho mají své rodiče. Rodiče by měly v první řadě vědět, co jejich dítě ve svém volném čase na počítačích dělá, jaké pořady sledují v televizi. Musí také pamatovat na to, že děti jsou daleko chytlavější, a když je něco nadchne, těžko se toho vzdávají. Proto je vhodné

nabízet dětem činnosti, zábavu a programy, které mediální konzumaci odsunou do pozadí (Eckertová and Dočekal, 2013)

1.4 Výchovná role rodičů

Nepopiratelným faktem je, že na vývoj dítěte má zcela zásadní vliv to, jak je dítě situováno ve vlastní rodině. Na počátku vývoje dítěte stojí jako nejdůležitější role matky. Matka sama však není jediná, kdo se na tomto vývoji podílí. Dalekosáhlý význam má také začlenění dítěte a jeho matky do prostředí domova, kde je otec, další děti, popřípadě prarodiče. Jaké místo tedy zaujímá dítě v současné rodině?

1.4.1 Problémy moderní rodiny

Rodina prošla v posledních šedesáti letech jistými proměnami, které shrnula Sullerotová (Helus, 2009, s. 71-72):

1. Fáze zaujímá období od konce druhé světové války do první poloviny šedesátých let. Charakteristickými rysy jsou: vysoký respekt k rodině, jako k jedinému základu jistot ve světě. Rodina vstoupila do popředí v podmínkách poválečné bídy a semknutí manželů a dětí dávalo naději na spokojený život. Dítě bylo králem a tomu také odpovídaly pedagogické i psychologické názory, jež vedly k nástupu reformní politiky a humanistické psychologie.
2. Fáze navazovala a končí osmdesátými léty. Po euforii přichází vystřízlivění. Lidem se dařilo dobře a tak se začali zajímat i o jiné hodnoty, jako například kariéru, blahobyt, dobré bydlení, cestování, vyšší vzdělání, apod. Rodina již neznamena jedinou jistotu a je zpochybňována i závaznost pro oba partnery, jež vede k častější rozvodovosti a zakládání druhé, třetí rodiny.
3. Fáze trvá do dnes a je označována termínem „postmoderní rodina“. Ač plní stále též význam a funkci jakou rodina plnit má, stále častěji je jen jednou z možností soužití a péče o děti. Současná rodina se potýká s problémy, jako jsou:

Nárůst počtu rozvodů – stále více dětí vyrůstá v nestabilním a proměnlivém prostředí, což zatěžuje jejich emoční prožívání.

Oslabení tradičních rodinných svazků – tradiční rodinný svazek, kdy dítě vyrůstalo s matkou, otcem a sourozenci, je nahrazován rostoucím počtem rodin bez otce. Tento jev pak vede například k problémům při identifikaci chlapců s mužským vzorem. Absence jedné z hlavních rolí v rodinném soužití má však důsledky i pro dívky.

Málo stabilizovaných rodinných svazků mezi prarodiči – díky tomu, že postupně dorůstají do prarodičovských rolí generace, které již postihly proměnlivé a oslabené rodinné svazky, nedostává se současným dětem ani touto cestou zkušeností s tradičními hodnotami, jež dává pevný rodinný svazek a tak nemají možnost zakusit tradici rodinného semknutí.

Současnou rodinu, postoj k dětem a rodičovství charakterizuje i celá řada jiných jevů. Výše uvedené jsou však natolik závažné, že přihlédneme-li k vývoji dětské osobnosti a jejího prožívání, vedou k velmi závažným zátěžím, traumatům a raným životním krizím dítěte (Helus, 2009).

1.4.2 Digitalizace životního stylu

Životní pole člověka se digitalizuje. Pro současnou mládež je novodobá informační a komunikační technologie tak důležitá, že se o ní hovoří jako o „net generation“ (generaci netu, sítě), nebo také „generation on-line“. To, že se digitalizuje život člověka, znamená, že člověk realizuje stále více svých aktivit v kyberprostoru. Zatímco do teď převládal v životě člověka přirozený svět a ten virtuální navštěvoval pouze občas, současné děti se rodí do světa, který je ve velké míře vytvářen mediálně a virtuálně. V takto pozměněném světě pak probíhá jejich psychický i sociální vývoj. Od narození na dítě působí média, která se stávají významným socializačním institutem. Také trávení volného času prošlo proměnou, a počítač se stává průsečíkem, v němž se sbíhá mnoho aktivit, které dříve s výpočetní technikou vůbec nesouvisely. Například fotografování, četba, poslech a skládání hudby, nakupování, kontakt s úřady, seznamování, vzdělávání, všechny tyto aktivity dnes člověk vykonává z intimity a pohodlí domova, zatímco dříve je vykonával na řadě míst v různém čase. Nabízí se otázka, jak se bude životní styl dalších generací vyvíjet a co se stane s aktivitami, jež nebude možné digitalizovat (Sak and Mareš, 2007)?

Podstatu digitalizace životního stylu vystihl Barlow, který v Deklaraci kyberprostoru píše (volně přeloženo): Jste vyděšeni z toho, že vaše vlastní děti jsou domorodci ve světě, ve kterém vy budete navždy přistěhovalci. Protože se tohoto světa bojíte, předáváte svou rodičovskou odpovědnost institucím, místo abyste se tomuto problému sami postavili.

Svět kyberprostoru je nedílnou součástí celého světa. Nemůžete jej oddělit, tak jako nemůžete oddělit vzduch, který nás dusí od toho, který nám dává život (Barlow, 1996).

1.4.3 Vzdělání, cíle a úkoly současné společnosti

V roce 2004 byla představena Lisabonská strategie, která poukazuje na důležitost zvyšování vzdělávání a přípravy pro život v informační společnosti. Pro Českou republiku byla vize této strategie rozvinuta v dokumentu *Strategie rozvoje lidských zdrojů pro Českou republiku*. Tento materiál navádí Českou republiku stejným směrem, jakým se ubírá většina zemí západu. Téma, které je pro naši zem nesmírně významné, je takové, že vzdělání i učení chápe z hlediska celoživotního a současně objasňuje termíny formálního, neformálního a informálního vzdělávání.

Formální vzdělávání – realizuje se ve vzdělávacích institucích.

Neformální vzdělávání – realizuje se mimo formální vzdělávací instituce a nevede k ucelenému vzdělání.

Informální vzdělávání – toto vzdělávání je neorganizované, nesystematické a nekoordinované. Realizuje se jako získávání vědomostí, dovedností a postojů z každodenních zkušeností, kontaktů a prostředí (Sak and Mareš, 2007).

V říjnu 2014 vydalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy dokument s názvem Strategie digitálního vzdělávání do roku 2020. Tento dokument reaguje na nezadržitelný vývoj digitálních technologií a jejich začlenění do výuky. Mimo jiné se v tomto dokumentu otevírá problematika začleňování rodičů do vzdělávání dětí pomocí digitálních technologií. Do této doby se s rodiči v této oblasti prakticky nepočítalo, a přitom rodina a rodinné zázemí mají na úspěšnost žáka zásadní vliv. Ve společnosti stále převládá negativní postoj rodičů k digitálním technologiím, který je převážně důsledkem nedostatečných kompetencí rodičů v této oblasti a nedostatečného přehledu o možnostech digitálních technologií. Rodiče se též obávají přílišné konzumace a negativního dopadu těchto technologií na jejich děti. Spolupráce s rodiči, vysvětlování důvodů, proč je důležité rozvíjet digitální gramotnost a infromatické myšlení žáků, je proto nezbytné.

Hlavním smyslem strategie je však rozvoj kompetencí žáků v oblasti digitálních technologií a rozvoj jejich inforatického myšlení tak, aby byli schopni začlenit se do informační společnosti v průběhu svého života. Neopomenutelná je též podpora vzdělávání učitelů v této oblasti a propojení školního vzdělávání se vzděláváním mimo školu.

Strategie digitálního vzdělávání vymezuje sedm cílových oblastí:

- 1) Zabezpečit nediskriminační dostupnost k digitálním vzdělávacím zdrojům.
- 2) Zabezpečit předpoklady pro rozvoj digitálních kompetencí a inforatického myšlení žáků.
- 3) Zabezpečit předpoklady pro rozvoj digitálních kompetencí a inforatického myšlení učitelů.
- 4) Zabezpečit vytváření a obnovování vzdělávací infrastruktury.
- 5) Rozvíjet inovační postupy, monitorování, hodnocení a předávání jejich výsledků.
- 6) Zabezpečit systém napomáhající rozvoji škol v oblasti začleňování digitálních technologií do výuky a života škol.
- 7) Zesílit schopnost porozumění cílům a procesům integrace digitálních technologií do vzdělávání (MŠMT, 2014).

1.4.4 Digitální gramotnost

Pojem gramotnost je všeobecně jasný ve smyslu dovednosti čtení a psaní. V poslední době se však tento pojem užívá i v jiných oblastech a je spojován také s dalšími dovednostmi. Digitální gramotnost souvisí s digitalizací společnosti a můžeme ji vysvětlit jako spojení gramotnosti s používáním moderních digitálních technologií. Schopnost populace pracovat s těmito technologiemi, tvoří také jeden z ukazatelů, určujících vyspělost v jednotlivých zemích.

Za rozhodující vymezení digitální gramotnosti lze považovat kompetence, jež umožňují jedinci využívat nové technologie pro svůj osobní či profesní život v takové míře, že se necítí digitálně znevýhodněn a je pouze na jeho volbě, zda svůj osobní či profesní rozvoj uskutečňuje prostřednictvím digitálních technologií (Sak and Mareš, 2007).

Strategie digitálního vzdělávání, kterou zveřejnilo MŠMT, vymezuje určité podmínky pro rozvoj digitální gramotnosti. Ve 21. století jsou schopnosti pracovat s digitálními technologiemi nepostradatelné, stejně tak, jako pochopení základních principů, na nichž tyto technologie fungují. MŠMT pokládá za důležité opatření v této oblasti, provést úkony, směřující k aktualizaci a modernizaci kurikula rámcových vzdělávacích programů (základního a středního vzdělávání), jelikož současné znění, týkající se digitálních technologií, je zastaralé.

V prostředí, jež je prostoupeno digitálními technologiemi, je jejich pochopení, stejně tak jako dovednost ovládat a měnit jejich funkce dle vlastních potřeb, klíčovým předpokladem pro jejich využívání. Je vhodné napomáhat vzniku učebních příležitostí, které budou dostupné on-line všem aktérům vzdělávání a zároveň podporovat aktivity občanské společnosti, které vedou k propojení aktérů vzdělávání (např. Wikimedia, Khanova škola) (MŠMT, 2014).

1.4.5 Pojem elektronické učení

Relativně novým pojmem, který se začal užívat v době, kdy se výpočetní technika začala šířeji používat při vzdělávání lidí, je elektronické učení, nebo také e-learning. Mareš (2007) nabízí několik vysvětlení od různých autorů. Například Beetham uvádí, že se jedná o učení zprostředkované pomocí interaktivních elektronických technologií a to bez ohledu, zda je provozováno v režimu off-line, nebo on-line. Elektronickými technologiemi se při tom rozumí e-mail, webové stránky či elektronické konference. Cramer zase tento pojem popisuje jako termín, který v sobě skrývá celou řadu pojmů typu: on-line, off-line, učení založené na počítači, učení založené na webu, elektronické učení, distribuované učení.

Podle Beethama však tato forma učení přináší pedagogice, psychologii i sociologii nové typy problémů a to převážně z těchto důvodů:

- *„Zpřístupňuje žákům a studentům informační zdroje obrovského rozsahu;*
- *Přináší nové prostředky pro práci s informacemi;*
- *Nabízí nový typ zprostředkování dialogu mezi lidmi a sdílení myšlenek mezi lidmi;*

- *Mění typ pedagogické komunikace, způsoby prezentování a reprezentace poznatků;*
- *Navozuje změny ve stávající podobě vzdělávacích institucí tím, že se informační zdroje pro žáky a studenty centralizují, zatímco informační sítě se decentralizují;*
- *Otevírá větší prostor pro žákovskou autonomii (alespoň potenciálně);*
- *Přináší však i nové podoby nerovnosti mezi lidmi;“ (Sak and Mareš, 2007, str. 173)*

2 PRAKTICKÁ ČÁST

2.1 Cíl práce

V praktické části své bakalářské práce jsem si stanovila tři základní cíle.

1. Zmapování současné situace mediální konzumace u dětí předškolního věku.
2. Zjištění, jakou roli v trávení volného času předškolních dětí mají média a to z pohledu jejich rodičů.
3. Poukázání na možný pozitivní výchovný vliv médií v životě dnešních dětí předškolního věku.

Výzkumným šetřením bych dále ráda zjistila, zda má bydliště vliv na trávení volného času předškolních dětí formou médií, jako jsou televize a počítače.

Dalším cílem šetření bude zjištění, jakou roli ve volném čase předškolních dětí mají podle názorů rodičů média, a jak velký prostor v obsluze a samotném užívání médií rodiče dětem dávají.

2.2 Výzkumné předpoklady

Na základě výše uvedených cílů, jsem dospěla ke stanovení těchto předpokladů:

1. Děti z velkoměsta tráví více času u televize a počítače, než děti žijící na vesnici.
2. Výběr volnočasové aktivity rodičem se ve více než polovině případů neshoduje s výběrem volnočasové aktivity dítětem.
3. Rodiče dětí z velkoměsta vnímají větší přínos médií pro své děti, než rodiče dětí z vesnice.
4. Dětem z velkoměsta poskytují rodiče větší prostor v samostatné obsluze médií a výběru programů, než dětem z vesnice.
5. Děti předškolního věku sledují TV, DVD, častěji sami, než pod dohledem rodičů.

6. Rodiče jsou při užívání PC, internetu dítětem obezřetnější, než při sledování TV, DVD dítětem.
7. Dítě navštěvující zájmové kroužky tráví méně času užíváním médií, než dítě, které žádné zájmové kroužky nenavštěvuje.
8. Rodiče dětí upřednostňují v MŠ jiné aktivity než sledování DVD a hraní PC her.
9. Rodiče dětí z vesnice mají větší zájem o odborné rady ohledně mediální konzumace dětí předškolního věku, než rodiče dětí z velkoměsta.

2.3 Metodika výzkumu

Pro ověření výše stanovených výzkumných předpokladů jsem si ve své bakalářské práci vybrala kvantitativní metodologii.

Dá se říci, že dotazník je nejpoužívanější pedagogickou výzkumnou technikou vůbec. Nejedná se však pouze o pedagogickou techniku. Je používán i v sociologických, demografických, psychologických a dalších šetřeních, které se zabývají člověkem. Hlavní podstatou dotazníku je sběr dat a informací o respondentovi, ale i jeho názorů a postojů k problémům, které dotazujícího zajímají. Při této výzkumné technice je používána forma písemných odpovědí na položené otázky (Pelikán, 2007).

Někdy se setkáváme s názorem, že dotazníkové šetření nezjišťuje to, jací respondenti skutečně jsou, ale jen to, jak sami sebe vidí, nebo chtějí vidět. Chráska zmiňuje poznatky Traverse, který uvádí, že zatímco v jiných oblastech je zaznamenán určitý přechod od dotazníku směrem k interview, v pedagogice je frekvence využívání dotazníků stále velmi vysoká (Chráska, 2007). Jedním z důvodů, proč tomu tak je, je bezesporu to, že dotazník je ve srovnání s rozhovorem časově méně náročný. Zpravidla jej dáváme velké skupině osob současně (Čáp, 1980).

V dotazníkovém šetření rozlišujeme otázky otevřené a uzavřené.

Otevřené, neboli nestrukturované otázky, nenavrhují respondentovi žádné hotové odpovědi, takže není respondent zpravidla nijak usměrňován. Nevýhodou však bývá právě tato volnost, která působí obtíže při vyhodnocování.

Uzavřené, neboli strukturované otázky, se vyznačují tím, že respondentovi předkládají vždy určitý, předem připravený počet odpovědí. Výhodou pak je to, že respondenti ochotněji vyplňují dotazník s již připravenými odpověďmi a tato forma dotazníku se lépe vyhodnocuje. Může se však stát, že nevedeme některou možnou odpověď. Abychom se tomuto nebezpečí vyhnuli, použijeme do nabídky „jiná odpověď“. Tyto položky bývají označovány jako otázky **polouzavřené** (Chráska, 2007).

Dotazník, který jsem použila pro ověření výše stanovených výzkumných předpokladů je anonymní a je sestaven z uzavřených a polouzavřených otázek. V uzavřených otázkách měli respondenti na výběr buď jednu odpověď (např. Ano – Ne), nebo volili jednu z několika již připravených odpovědí. Abych předešla tomu, že bych některou možnou

odpověď neuvedla, použila jsem u části otázek formu polouzavřených položek, kdy měli respondenti možnost uvést jinou odpověď, než byla nabídnuta. Při sestavování dotazníku jsem dbala především na to, aby byly kladené otázky srozumitelné. Tato dotazníková metoda obsáhne velký počet respondentů v poměrně krátkém čase a je určena pro získávání hromadných údajů.

Dotazník byl rozeslán pomocí sociální sítě Facebook v elektronické podobě jako internetový odkaz: https://docs.google.com/forms/d/1zaDMO4-42ZJ3C3qmT-JYrXZrXNc3z6r7FbyVBV1-Q70/viewform?usp=send_form

Dotazník je k nahlédnutí v příloze.

2.4 Výzkumný soubor

Respondenty jsou rodiče, či zákonní zástupci dětí, které navštěvují předškolní zařízení, tedy děti ve věku 3 až 6 let. Tyto respondenty jsem oslovila pomocí sociální sítě Facebook, kdy jsem uplatnila stratifikovaný výběr respondentů. Profily osob zaregistrovaných na sociální síti Facebook jsem filtrovala dle kritérií – bydliště (vesnice, malé město, velké město) a věku (25 – 45 let). Výsledné skupině, která čítala bezmála 260 osob, jsem následně zaslala internetový odkaz a požádala je o anonymní vyplnění dotazníku.

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 125 respondentů. V úvodu dotazníku respondenti (rodiče, či zákonní zástupci dětí) uváděli tyto rozlišující údaje: věk dítěte, pohlaví dítěte, bydliště dítěte.

Rozdělení respondentů dle bydliště

Děti žijící na vesnici (do 3 000 obyvatel)	– 45
Děti žijící na malém městě (3 000 až 40 000 obyvatel)	– 38
Děti žijící ve velkém městě (nad 40 000 obyvatel)	– 42

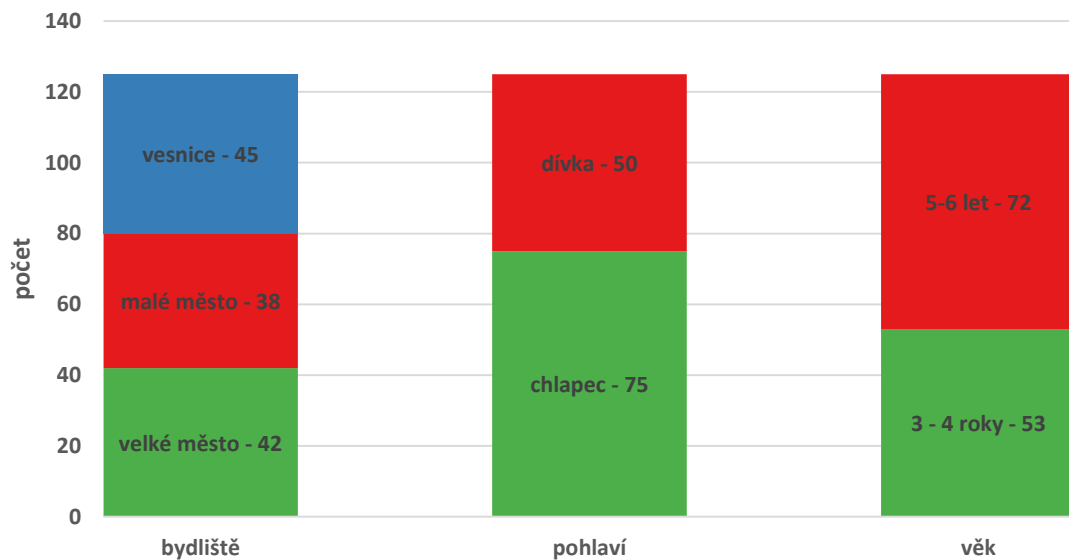
Rozdělení respondentů dle pohlaví:

Dívky	– 50
Chlapci	– 75

Rozdělení respondentů dle věku dítěte:

3 – 4 roky	- 53
5 – 6 let	- 72

Účastníci ankety

2.5 Zpracování výsledků výzkumu

Vzhledem k tomu, že dotazníkové šetření bylo provedeno v elektronické podobě pomocí aplikace Google forms, sebraná data se automaticky ukládala do tabulky Google, což velmi usnadnilo jejich následné třídění a vyhodnocování, jelikož bylo data možné přenést do MS Excel. V tomto programu bylo šetření vyhodnoceno a byly zde vytvořeny shrnující grafy. Vyhodnocení je k dispozici k nahlédnutí v příloze. Jedním z hlavních kritérií třídění bylo bydliště dětí předškolního věku.

Při vyhodnocování mne nezajímaly pouze odpovědi na jednotlivé otázky, ale přímá souvislost mezi nimi, jelikož vyhodnocením jsem si kladla za cíl ověření předem stanovených výzkumných předpokladů. Ke každému z výzkumných předpokladů jsem vytvořila názorné grafy v procentuálním vyjádření, které usnadňují orientaci ve výsledcích. Přesné kumulativní četnosti jsou uvedeny v tabulkách v příloze.

2.6 Vyhodnocení výzkumných předpokladů

Předpoklad č. 1:

Děti z velkoměsta tráví více času u televize a počítače než děti žijící na vesnici.

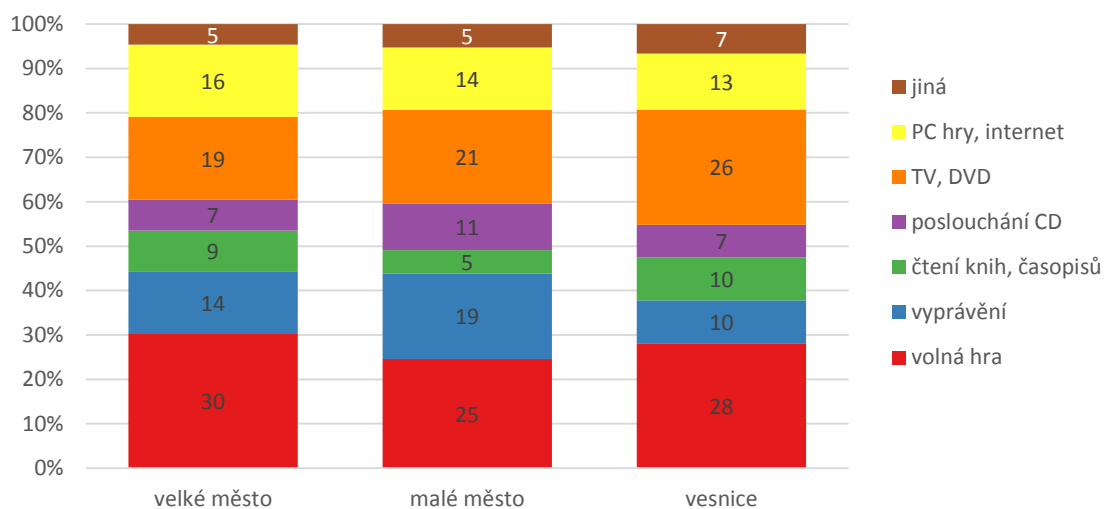
Domnívám se, že děti z velkoměsta budou častěji trávit volný čas u televize a počítače, protože děti z vesnice mají více příležitostí trávit volný čas v přírodě.

Pro potvrzení, či vyvrácení tohoto předpokladu jsem použila odpovědi na dotazníkové otázky: č. 1, 4 a 16 (viz příloha).

První graf popisuje 3 nejvyužívanější volnočasové aktivity, které běžně převažují v trávení volného času dítěte předškolního věku v domácnosti. Ve všech třech sledovaných typech bydliště převažuje volná hra, na druhém místě se umístilo sledování televize a DVD.

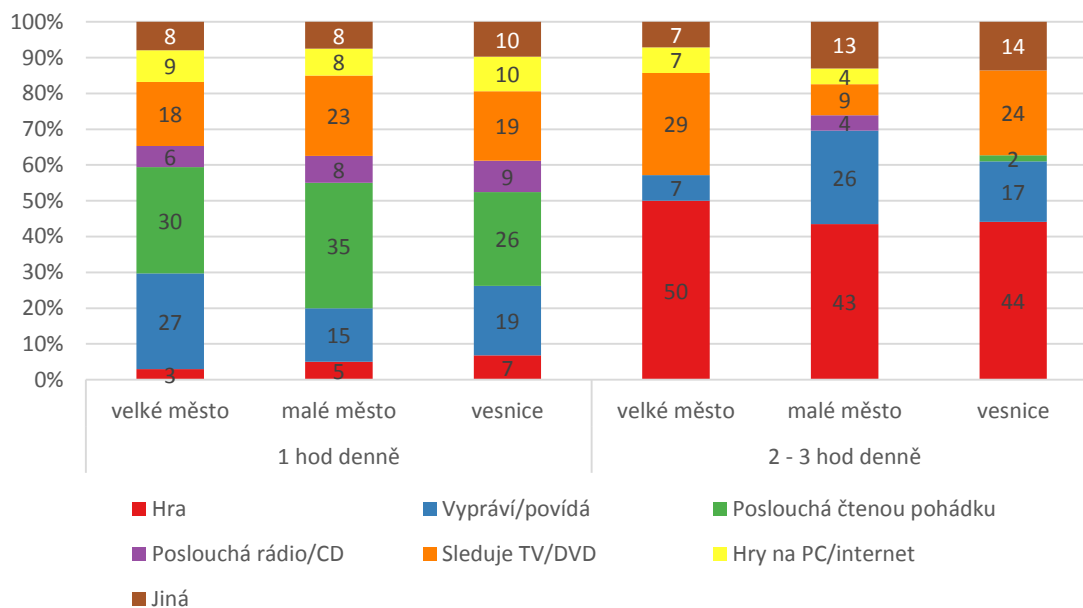
Pokud se zaměříme pouze na sledování TV a trávení volného času u počítače (ve vztahu k bydlišti), tak zjistíme, že děti žijící na vesnici tráví touto formou aktivit svůj volný čas ve 39 % (52 dětí), což je o 4 % (7 dětí) více než děti z velkoměsta.

3 nejvyužívanější volnočasové aktivity

Druhý graf popisuje délku času strávenou konkrétními volnočasovými aktivitami. Pokud dítě tráví svůj volný čas u televize a počítače, tak na vesnici se této aktivitě hodinu denně věnuje 29 % (30 dětí) a ve velkém městě 27 % (27 dětí). Dvě hodiny tráví touto formou volnočasové aktivity 24 % (14 dětí) na vesnici a 36 % (15 dětí) ve velkém městě. Z tohoto výsledku je tedy patrné, že ač děti ve velkém městě tráví celkově méně často svůj volný čas u televize a počítače, když se k této aktivitě dostanou, stráví u ní delší dobu.

Volnočasové aktivity dětí

Třetí graf prezentuje názor rodičů ohledně vlivu bydliště na využívání médií dětmi v rodině. U respondentů bydlících na vesnici i těch bydlících ve velkém městě převládá názor, že bydliště na využívání médií v rodině vliv nemá. Konkrétně je o tom přesvědčeno 82 % všech respondentů (102 resp.) a své přesvědčení doplňují názory:

„Nemyslím si, že by děti v malých městech hrály jiné hry např. v tabletu, než děti v Praze.“

„Užívání médií je vždy jen o rozhodnutí, jak moc ho využívat chceme. Nemá na to vliv bydliště ani nic jiného. Je to pouze o vytvoření denního programu, a jestli chci nebo nechci média do programu zařadit.“

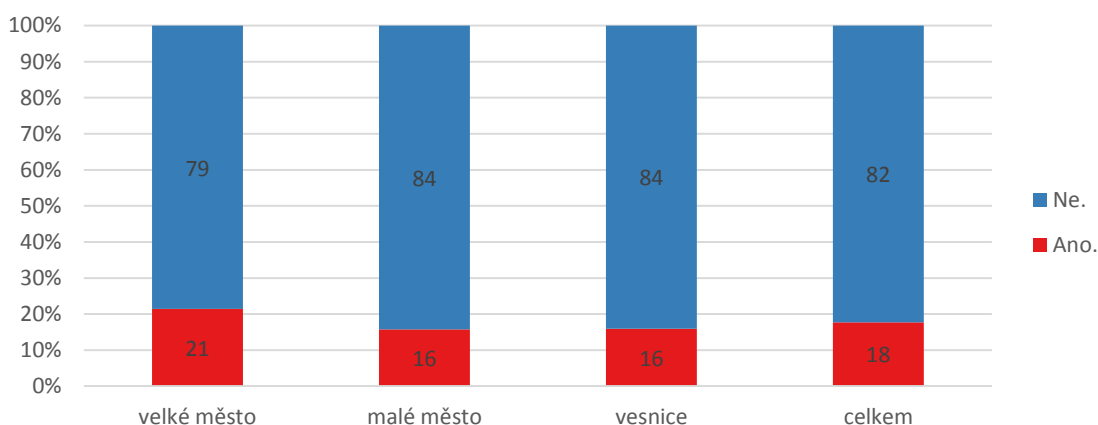
Zbýlých 18 % respondentů (22 resp.), kteří se domnívají, že bydliště na využívání médií v jejich rodině vliv má, svůj názor opírají o tato tvrzení:

„Na vesnici děti nejsou pod tlakem toho, co je víc IN. Více si hrají venku. Reklamní věci zde nemají takovou váhu.“

„Částečně ano, bydlíme na sídlišti a zatím nelze poslat děti ven samotné. Pokud bychom měli zahradu, určitě by byly děti převážně venku a na televizi by se dívaly minimálně.“

„Bydlíme na vesnici v domku se zahradou, a pokud je to trochu možné, je dcera venku a hraje si s dětmi, nebo jde s rodiči na procházky do přírody.“

Myslíte si, že na využívání médií ve vaší rodině má vliv vaše bydliště?

Závěr:

Předpoklad č. 1: Děti z velkoměsta tráví více času u televize a počítače než děti žijící na vesnici. Tento předpoklad se nepotvrdil.

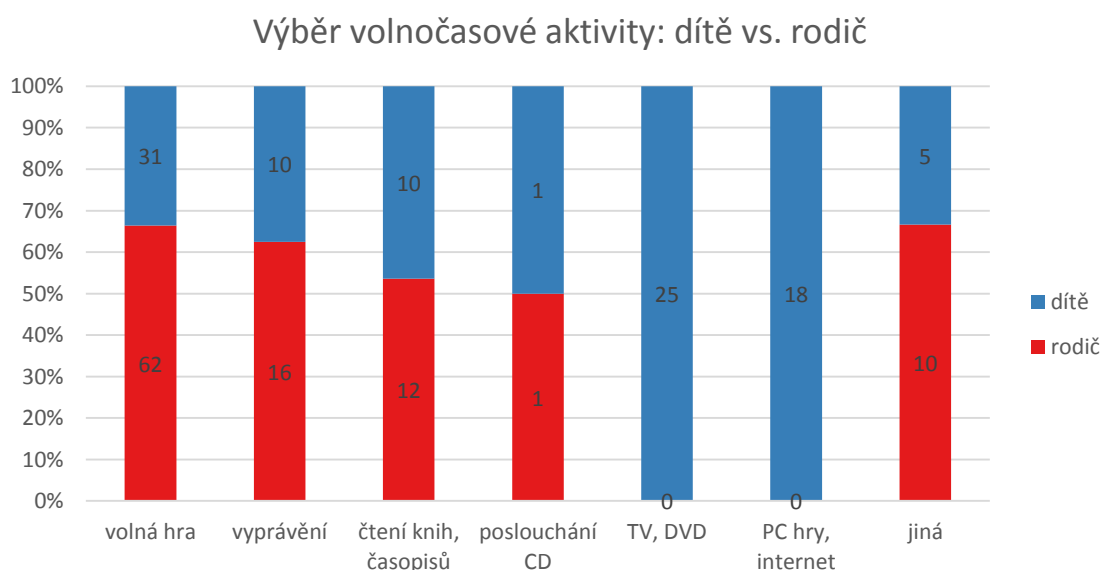
Předpoklad č. 2:

Výběr volnočasové aktivity rodičem se ve více než polovině případů neshoduje s výběrem volnočasové aktivity dítětem.

Tento výzkumný předpoklad jsem stanovila proto, že se domnívám, že pokud by měly děti možnost, vybrali by si častěji jinou volnočasovou aktivitu, než by jim vybrali jejich rodiče. Dále mne zajímá, zda v rodině bude převažovat volnočasová aktivita, kterou by si vybral rodič, nebo zda bude převažovat aktivita, kterou by si vybralo samo dítě.

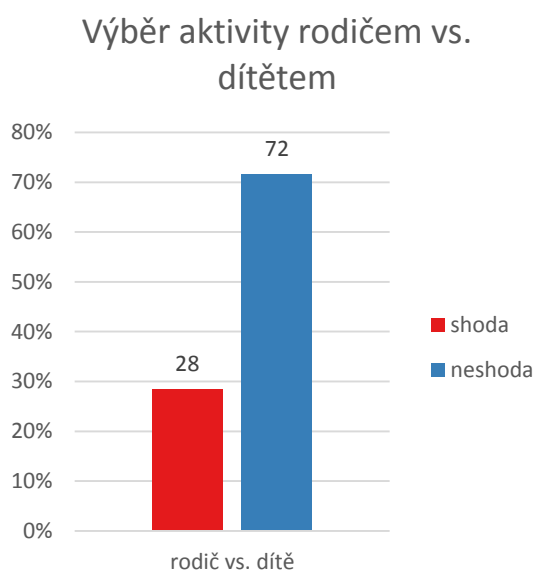
Pro ověření tohoto výzkumného předpokladu jsem použila odpovědi na dotazníkové otázky: č. 2 a 3 (viz příloha).

První graf znázorňuje, jaké volnočasové aktivity by si vybraly rodiče a jaké děti. Rodiče by nejčastěji vybrali svému dítěti tyto volnočasové aktivity – Volná hra (62 %, 77 rodičů), vyprávění (16 %, 20 rodičů) a čtení knih, časopisů (12 %, 15 rodičů). Dítě by si na prvním místě zvolilo také volnou hru (31 %, 39 dětí), na dalších dvou místech se však objevuje sledování TV, DVD (25 %, 31 dětí) a PC hry, internet (18 %, 23 dětí). Je zajímavé, že ani jeden z rodičů by pro své dítě nevybral volnočasovou aktivitu, týkající se sledování TV či hraní her na PC. Z vyhodnocení předpokladu č. 1 však víme, že sledování TV, DVD patří mezi tři nejčastěji využívané volnočasové aktivity dětí.

Druhý graf popisuje stav, zda se výběr volnočasové aktivity vybrané rodičem shoduje, či neshoduje s výběrem volnočasové aktivity dítětem.

Z grafu je jasně patrné, že shodný výběr volnočasové aktivity nastal pouze ve 28 % případů (36 příp.).

Závěr:

Předpoklad č. 2: Výběr volnočasové aktivity rodičem se ve více než polovině případů neshoduje s výběrem volnočasové aktivity dítětem. Tento předpoklad se potvrdil.

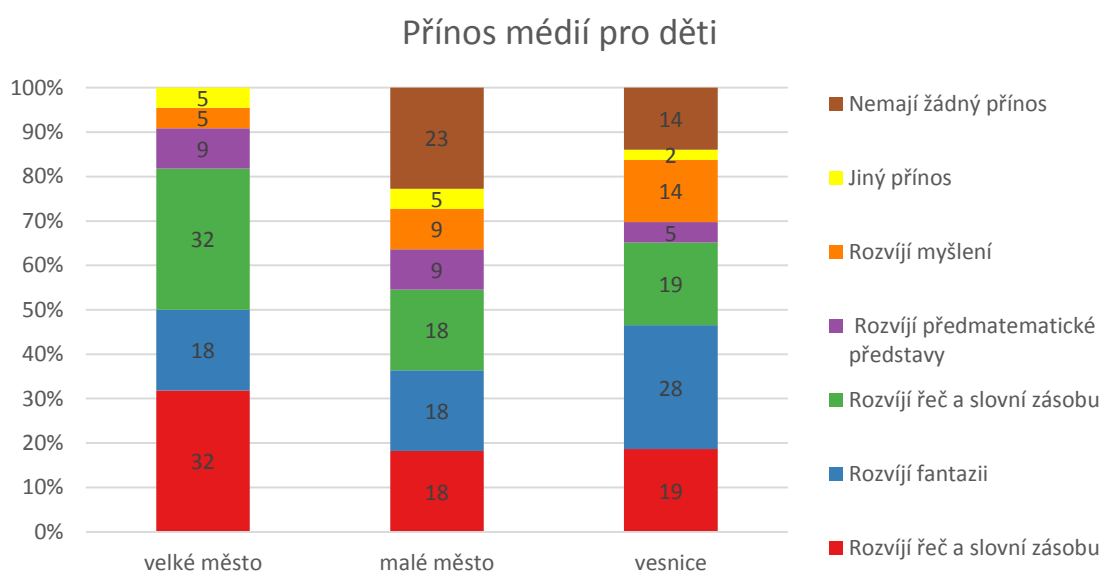
Předpoklad č. 3:

Rodiče dětí z velkoměsta vnímají větší přínos médií pro své děti, než rodiče dětí z vesnice.

Ke stanovení tohoto výzkumného předpokladu mne přivedl názor, že rodiče dětí z velkoměsta mají větší možnosti v informovanosti ohledně pozitivního výchovného vlivu médií a proto mohou vnímat i větší přínos médií pro své děti, než rodiče dětí z vesnice.

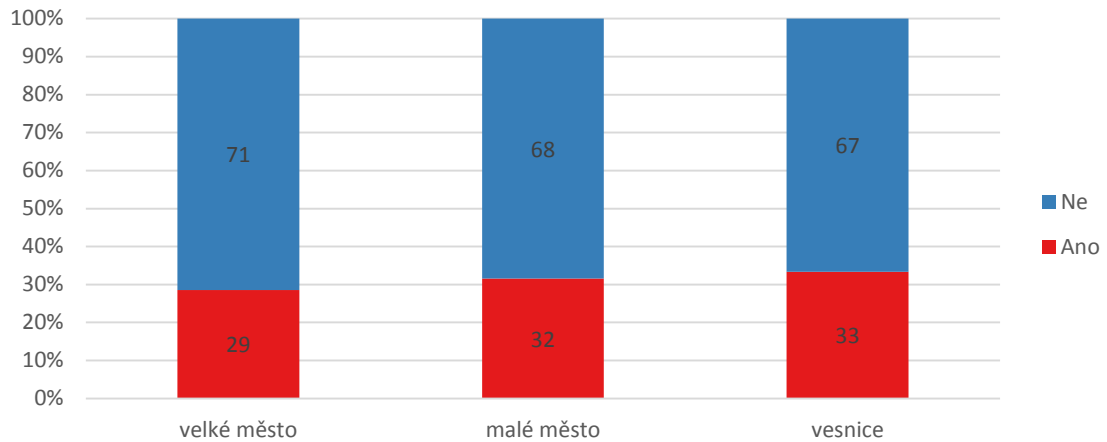
Pro ověření tohoto výzkumného předpokladu jsem použila odpovědi na dotazníkové otázky: č. 5, 11, 15 (viz příloha).

První graf zprostředkovává názor rodičů ohledně pozitivního přínosu pro jejich děti. Zatím co ve velkém městě se 100 % rodičů (66 rodičů) domnívá, že média pozitivní přínos pro děti mají (nejčastěji, že rozvíjí řeč, slovní zásobu a myšlení), v malém městě si 23 % rodičů (10 rodičů) myslí, že přínos nemají žádný a na vesnici stejný názor zastává 14 % respondentů (6 rodičů).

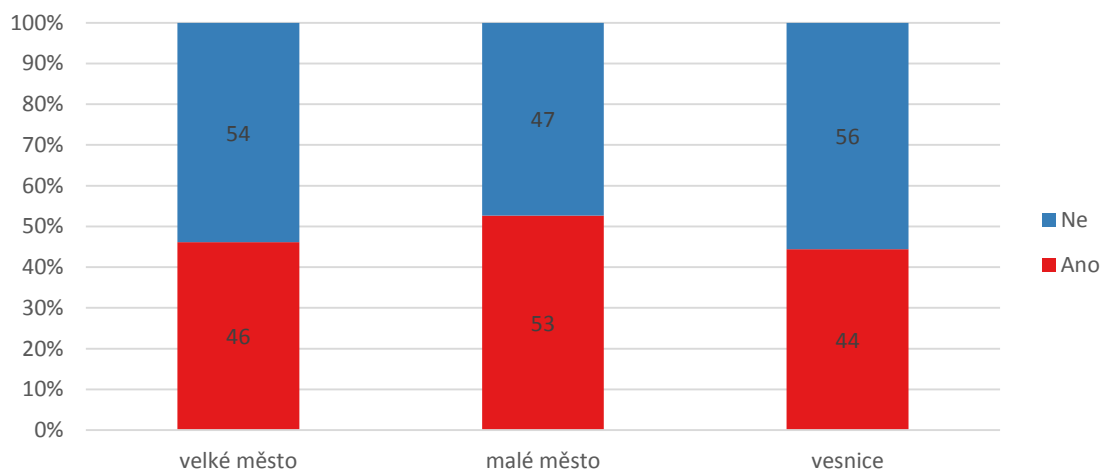
Druhý a třetí graf znázorňuje, zda rodiče cíleně zprostředkovávají svým dětem výukové pořady v TV, na DVD, či výukové počítačové hry. Z obou grafů je patrné, že nadpoloviční většina rodičů výukové pořady či počítačové hry svým dětem nezprostředkovává a to bez rozdílu, zda dítě žije na vesnici, či ve velkém městě.

Pouštíte dětem cíleně nějaké výchovné pořady, výuková DVD?

V případě kladné odpovědi měli respondenti možnost uvést, jaké výchovné pořady, či výuková DVD, svým dětem zprostředkovávají. Mezi tři nejčastěji uváděné patří – přírodopisné pořady, výuka anglického jazyka, výtvarné pořady.

Hraje vaše dítě na PC výukové počítačové hry?

V otázce zaměřené na hraní počítačových her dětmi, měli rodiče v případě kladné odpovědi uvést, jaký přínos pro dítě počítačová hra má, co u něj rozvíjí. Rodiče uváděly nejčastěji tyto tři: rozvoj logického myšlení, získávání základní počítačové gramotnosti, rozvoj paměti.

Závěr:

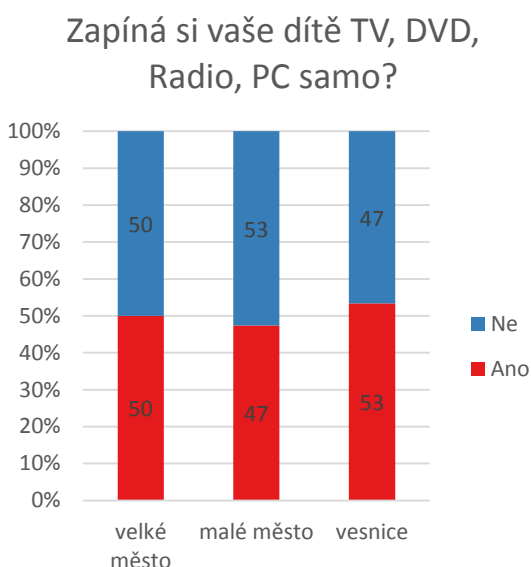
Předpoklad č. 3: Rodiče dětí z velkoměsta vnímají větší přínos médií pro své děti, než rodiče dětí z vesnice. Tento předpoklad se potvrdil.

Předpoklad č. 4:

Dětem z velkoměsta poskytují rodiče větší prostor v samostatné obsluze médií a výběru programů, než dětem z vesnice.

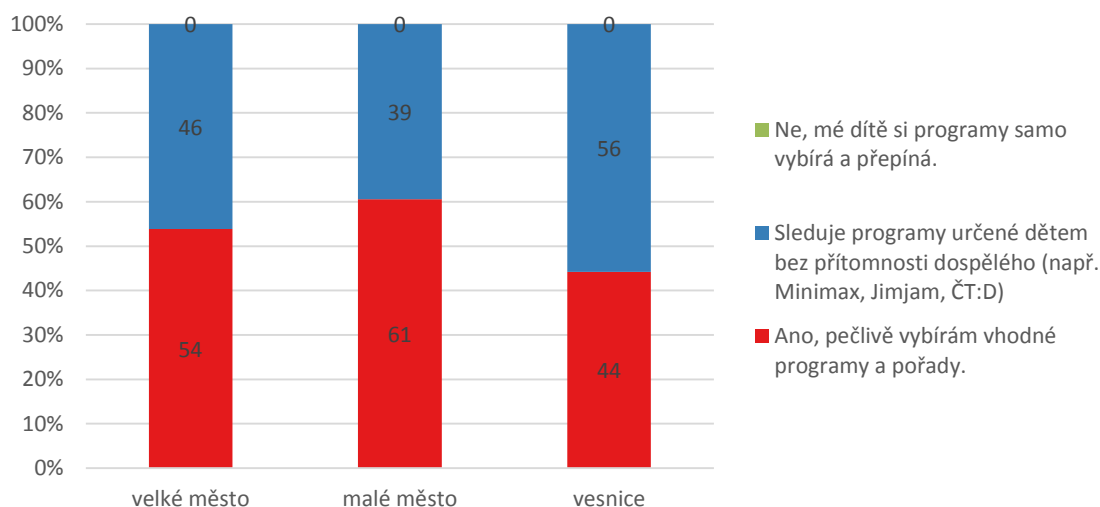
Pro ověření tohoto výzkumného předpokladu jsem použila odpovědi na otázky: č. 6, 7, a 8.

První graf znázorňuje, zda si dítě běžně zapíná audio, video či PC techniku samo, bez pomoci rodičů. Při srovnání velkého města, malého města a vesnice je patrné, že výsledek je takřka srovnatelný. Na vesnici si dokonce pouští tuto techniku o 3 % dětí (3 děti) více než ve městě.

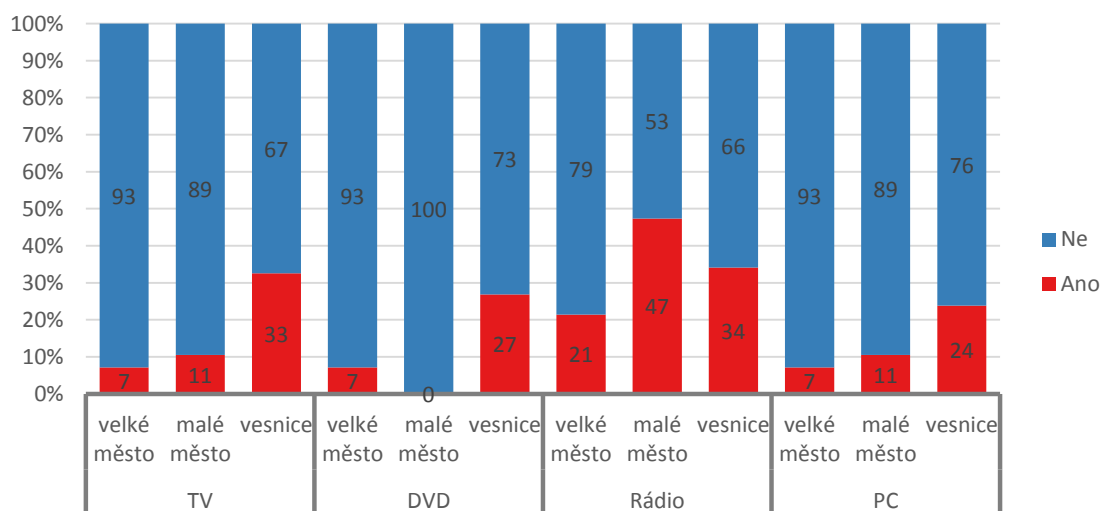
Co se týče zájmu rodičů o programy, které dítě v TV, DVD sleduje, tak žádný z rodičů nevedl, že by si dítě samo volilo a přepínalo programy, jak je patrné z druhého grafu. Naproti tomu ale velká část rodičů nechá dítě u TV samotné, ač u pořadů určených dětem, a pořady spolu s ním nesleduje. U dětí žijících ve velkém městě je to 46 % (18 dětí) a u dětí žijících na vesnici dokonce o 10 % (6 dětí) více. Rodiče se mylně domnívají, že pokud dítě sleduje vysílání určené dětem, dostávají se k němu pouze kvalitní pořady. Tím ztrácejí kontrolu nad mediální konzumací svého dítěte a předávají zodpovědnost „do rukou“ televizní obrazovky.

Máte přehled o tom, na co se vaše dítě v TV, DVD dívá?

Třetí graf pak pro dokreslení současné situace znázorňuje, zda mají média děti předškolního věku ve svém pokoji, tedy neustále k dispozici. Ve všech čtyřech sledovaných položkách (TV, DVD, Rádio, PC) je možné konstatovat, že pokoje dětí žijících na vesnici jsou vybaveny daleko častěji mediální technikou, než pokoje dětí žijících ve velkém městě.

Má vaše dítě vlastní TV, Rádio, DVD, PC v dětském pokoji?

Závěr:

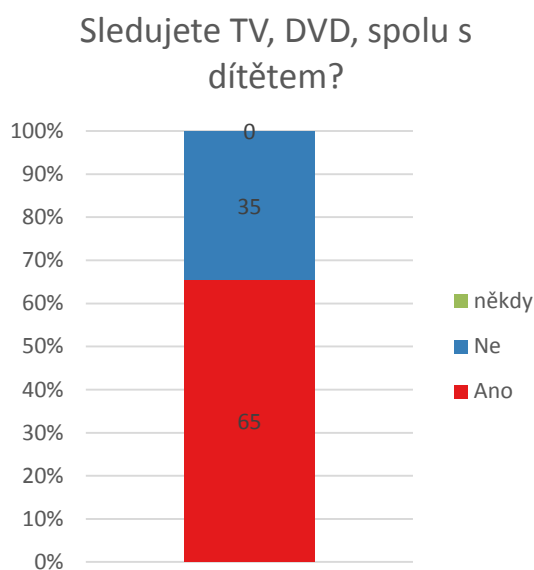
Předpoklad č. 4 Dětem z velkoměsta poskytují rodiče větší prostor v samostatné obsluze médií a výběru programů, než dětem z vesnice. Tento předpoklad se nepotvrdil.

Předpoklad č. 5:

Děti předškolního věku sledují TV, DVD častěji sami než pod dohledem rodičů.

Pro ověření tohoto výzkumného předpokladu jsem použila odpovědi na otázky: č. 9, 10.

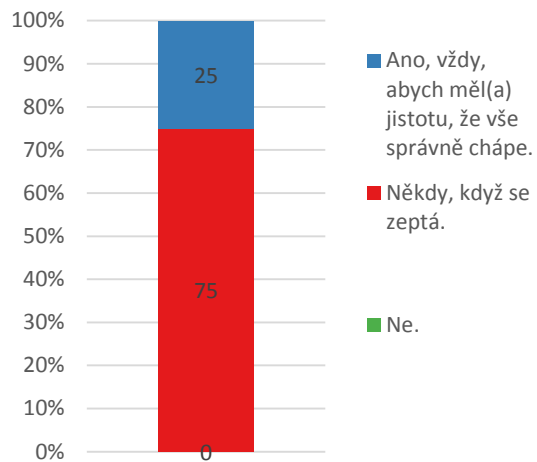
První graf přináší informaci o tom, zda rodiče se svými dětmi sledují televizní obrazovku, či je nechávají u televizoru zcela bez dozoru. Celkem 65 % respondentů (74 rodičů) odpovědělo, že televizi spolu se svým dítětem sledují vždy, zatímco 35 % respondentů (39 rodičů) odpovědělo, že televizní vysílání se svým dítětem nesledují nikdy.

Druhý graf pak vypovídá o tom, zda rodiče se svým dítětem televizní, či DVD pořady rozebírají a povídají si o jejich obsahu, aby zjistili, zda mu děti správně porozuměly. 25 % respondentů (31 rodičů) odpovědělo, že si s dítětem o shlédnutých pořadech povídá vždy, 75 % respondentů (93 rodičů) odpovědělo, že někdy a žádný neodpověděl, že by si s dítětem nepovídal nikdy.

Povídáte si s vaším dítětem o tom, co v TV, DVD vidělo?

Závěr:

Předpoklad č. 5: Děti předškolního věku sledují TV, DVD častěji sami než pod dohledem rodičů. Tento předpoklad se nepotvrdil.

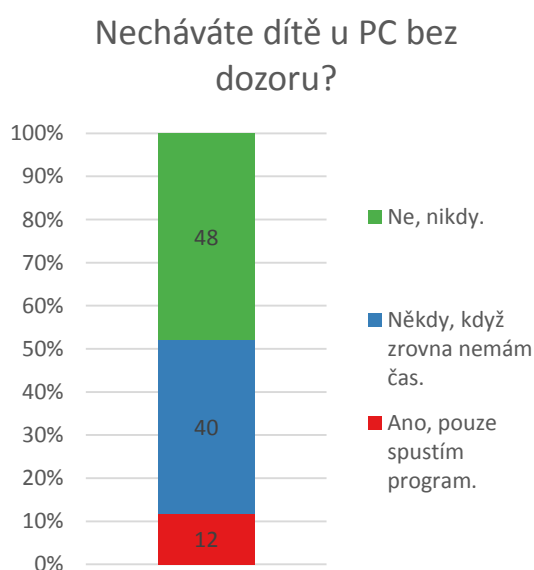
Předpoklad č. 6:

Rodiče jsou při užívání PC, internetu dítětem obezřetnější, než při sledování TV, DVD dítětem.

Pro ověření tohoto výzkumného předpokladu jsem použila odpovědi na dotazníkové otázky: č. 12, 13 a 14 (viz příloha).

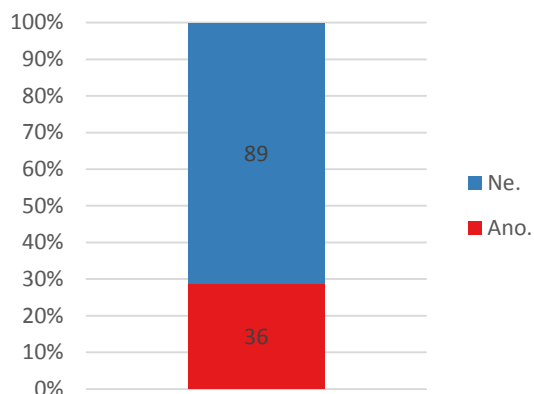
Pro vyhodnocení otázky, zda jsou rodiče obezřetnější při kontaktu dítěte s PC než při sledování TV a DVD, jsem opět použila graf z vyhodnocení předešlého předpokladu č. 5 – „Sledujete TV, DVD spolu s dítětem?“ a dala ho do souvislosti s vyhodnocením otázky č. 12 – „Necháváte dítě u PC bez dozoru?“

V případě sledování TV odpovědělo 65 % respondentů (74 rodičů), že vždy sledují TV spolu s dítětem, zatím co v případě dozoru při PC užívání, odpovědělo na tu samou otázku (pouze jinak položenou) 48 % respondentů (57 rodičů), že nikdy nenechávají své dítě u PC bez dozoru. Z toho vyplývá, že rodiče nechávají bez dozoru častěji dítě u PC než u TV.

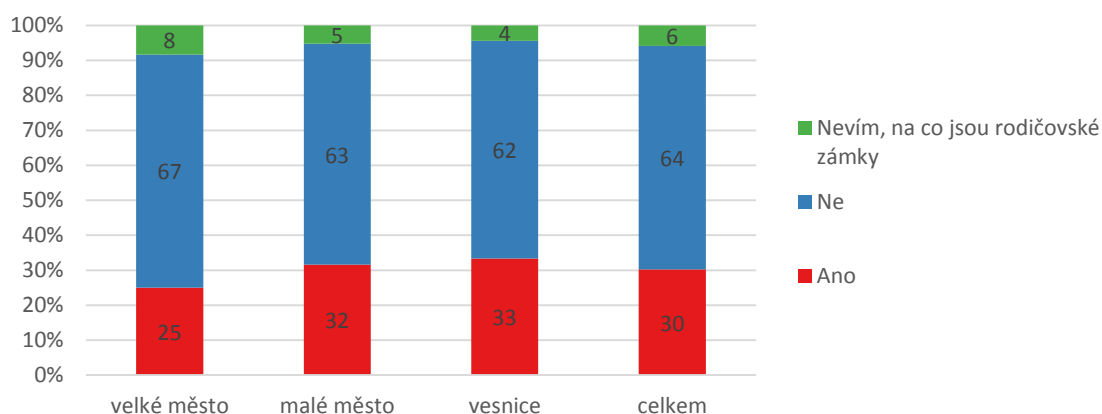
Dalším zajímavým zjištěním je, zda mají děti předškolního věku přístup na internet, o čemž vypovídá druhý graf. Celkem 35 % dětí (29 dětí) do 6 ti let přístup na internet má. Zajímalo, mne tedy, jaké stránky nejčastěji takto malé děti navštěvují a jak uváděli respondenti v dotazníkovém šetření, jsou to nejčastěji tyto webové stránky: www.youtube.com, www.lego.cz, www.decko.cz.

Má vaše dítě přístup na internet?

Třetí graf vypovídá o tom, zda rodiče na svém webovém prohlížeči používají tzv. rodičovské zámky, či filtry, když je PC používáno dítětem. Tato technologie dokáže blokovat nežádoucí weby a tím chrání děti před „škodlivým“ internetem. Celkem 6 % respondentů (7 rodičů) vůbec neví, co jsou to rodičovské zámky, 64 % respondentů (76 rodičů) to ví, ale nepoužívá je a pouze 30 % respondentů (36 rodičů) má rodičovský zámek na svém webovém prohlížeči nastaven. Pokud porovnáme výsledek této otázky ve vztahu k bydlišti, tak na vesnici jsou rodiče informovanější a obezřetnější, než ve velkém městě, protože rodičovský zámek zde používá o 8 % rodičů (6 rodičů) více.

Používáte na svém webovém prohlížeči tzv. rodičovské zámky nebo filtry, když je PC používáno dítětem?

Závěr:

Předpoklad č. 6: Rodiče jsou při užívání PC, internetu dítětem obezřetnější, než při sledování TV, DVD dítětem. Tento předpoklad se nepotvrdil.

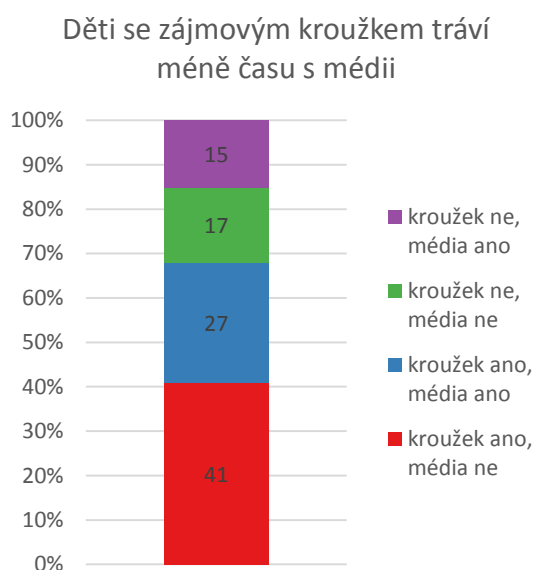
Předpoklad č. 7:

Dítě navštěvující zájmové kroužky tráví méně času užíváním médií, než dítě, které žádné zájmové kroužky nenavštěvuje.

Pro ověření tohoto výzkumného předpokladu jsem použila odpovědi na dotazníkové otázky: č. 4 a 17 (viz příloha).

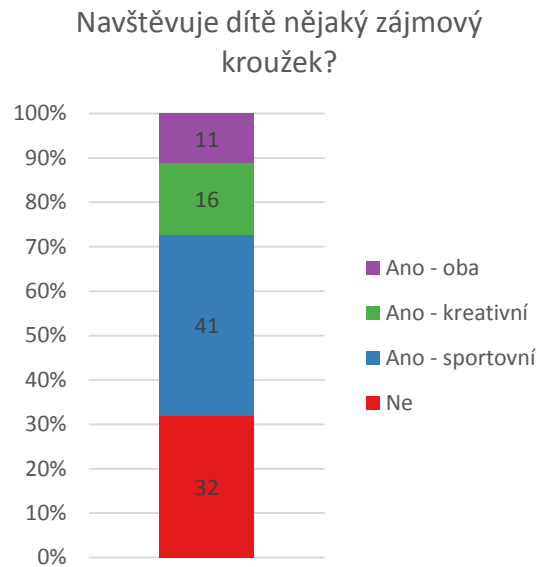
Při vyhodnocení tohoto předpokladu jsem použila odpovědi na dotazníkovou otázku č. 4 – kolik hodin denně tráví dítě určitou aktivitou. Z těchto aktivit mne pak zajímaly právě ty, které se týkaly médií (poslouchání rádia, sledování TV a DVD, hraní her na PC, internetu). Na základě toho jsem pak rozdělila děti na dvě skupiny, podle toho, zda tráví svůj čas za přítomnosti médií, či nikoliv, a dala tento výsledek do souvislosti s otázkou č. 17 – „Navštěvuje vaše dítě nějaký zájmový kroužek?“

Z grafu vyplývá, že 41 % dětí (51 dětí), které navštěvují nějaký kroužek, netráví žádný svůj čas prostřednictvím médií. Naproti tomu 15 % dětí (19 dětí) tráví svůj čas prostřednictvím médií a žádný kroužek nenavštěvují.

V otázce č. 17 měli také rodiče možnost označit, jaký typ zájmového kroužku dítě navštěvuje, což znázorňuje druhý graf.

Většina dětí (41 %, 51 dětí) navštěvuje kroužek se sportovním zaměřením, 16 % dětí (20 dětí) navštěvuje kroužek kreativní, 11 % dětí (14 dětí) navštěvuje oba typy zájmových kroužků.

Závěr:

Předpoklad č. 7: Dítě navštěvující zájmové kroužky tráví méně času užíváním médií, než dítě, které žádné zájmové kroužky nenavštěvuje. Tento předpoklad se potvrdil.

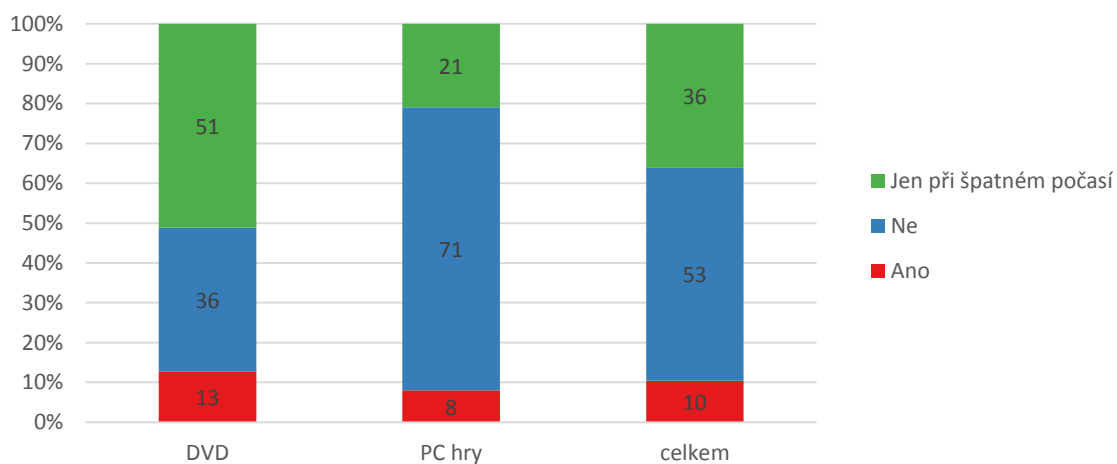
Předpoklad č. 8:

Rodiče dětí upřednostňují v MŠ jiné aktivity, než sledování DVD a hraní PC her.

Pro ověření tohoto výzkumného předpokladu jsem použila odpovědi na dotazníkovou otázku: č. 19 (viz příloha).

Z grafu je patrné, že rodiče ve větší míře nesouhlasí s tím, aby se děti v MŠ dívaly na DVD nebo dokonce hrály počítačové hry. Vyslovený nesouhlas projevílo 53 % respondentů (66 rodičů), 10 % respondentů (13 rodičů) souhlasí a 36 % (45 rodičů) je ochotno tyto aktivity tolerovat při špatném počasí. Rozdíl je znatelný, pokud oddělíme sledování DVD a hraní PC her. V případě sledování DVD jsou rodiče tolerantnější než p případě hraní her na PC.

Souhlasíte s tím, aby se děti v MŠ dívaly na DVD nebo hrály počítačové hry?

Závěr:

Předpoklad č. 8: Rodiče dětí upřednostňují v MŠ jiné aktivity, než sledování DVD a hraní PC her. Tento předpoklad se potvrdil.

Předpoklad č. 9:

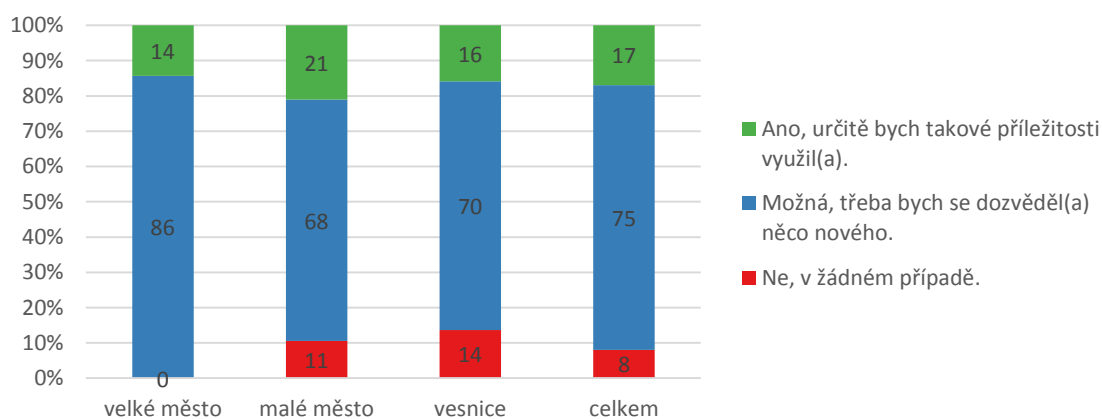
Rodiče dětí z vesnice mají větší zájem o odborné rady ohledně mediální konzumace dětí PV, než rodiče dětí z velkoměsta.

Pro ověření tohoto výzkumného předpokladu jsem použila odpovědi na dotazníkovou otázku: č. 18 (viz příloha).

Graf znázorňuje, že na vesnici by o odborné rady ohledně mediální konzumace dětí předškolního věku mělo zájem 16 % rodičů (7 rodičů) a 70 % rodičů (31 rodičů) by o této možnosti bylo ochotno alespoň přemýšlet. 14 % rodičů (6 rodičů) se vyslovilo, že by o takové informace nemělo zájem v žádném případě.

Naproti tomu ve velkém městě by určitě mělo zájem 14 % rodičů (6 rodičů) a 86 % rodičů by o této možnosti přemýšlelo. Žádný z rodičů žijící ve velkém městě se nevyslovil tak, že by o tyto informace neměl zájem v žádném případě.

Uvítal(a) byste jako rodič odborné rady ohledně mediální konzumace dětí předškolního věku? (např. formou semináře, školení, přednášky)?

Závěr:

Předpoklad č. 9: Rodiče dětí z vesnice mají větší zájem o odborné rady ohledně mediální konzumace dětí PV, než rodiče dětí z velkoměsta. Tento předpoklad se nepotvrdil.

2.7 Shrnutí výsledků výzkumného šetření

V úvodu praktické části mé bakalářské práce jsem si stanovila tři hlavní cíle. Zmapovat současnou situaci mediální konzumace u dětí předškolního věku, zjistit, jakou roli v trávení volného času předškolních dětí mají média a poukázat i na možný pozitivní výchovný vliv médií v životě dnešních dětí předškolního věku.

Na základě vyhodnocení dotazníkového šetření jsem dospěla k následujícím závěrům. V životě drtivé většiny dětí předškolního věku představují média nedílnou součást v trávení jejich volného času. Sledování TV a DVD je druhou nejvyužívanější volnočasovou aktivitou hned po volné hře.

Rodiče by vždy raději vybrali pro své dítě takovou volnočasovou aktivitu, která nesouvisí s médii, realita je však jiná. A tak děti tráví svůj volný čas častěji před televizí či počítačovou obrazovkou, než při vyprávění a čtení knih s rodičem.

82 % rodičů se také domnívá, že jejich bydliště na využívání médií v jejich rodině vliv nemá. A ani výsledek výzkumného šetření toto nepotvrdil.

Pozitivna versus negativa médií

Dnešní svět je silně orientovaný na média a držet od nich děti stranou není řešením. Důležité je, nenechávat dítě s médii samotné a být s ním, když například poprvé navštíví internetový svět. Rodič by se nikdy neměl přestat zajímat, co jeho dítě na internetu dělá, nebo jaké pořady sleduje v TV.

V rozhovorech s některými rodiči předškolních dětí jsem zaznamenala názory, které, dle mého názoru, má většina mladých rodičů.

Rodiče vnímají televizi jako méně škodlivou, než počítač, protože sami u televize vyrostli. Líbí se jim možnost, dát dítěti zábavu, když je potřeba (například v autě, u lékaře). Na druhou stranu se ale rodičům nelíbí, že děti raději sedí u obrazovky, než by si sami hráli. Na otázku čeho se obávají, většinou odpovídali, že se obávají zhoršených mezilidských vztahů způsobených tím, že děti tráví více času s technologiemi, než se skutečnými lidmi a zvýšené agresivity díky PC hrám.

Negativa

Možné problémy ve vývoji řeči.

Zdravotní rizika způsobená dlouhodobým vysedáváním před obrazovkou.

Možný vznik závislosti na médiích.

Osvojování nemorálních pravidel chování.

Zhoršená schopnost navazování sociálních kontaktů s vrstevníky.

Pozitiva

Osvojení si množství znalostí z dětských naučných pořadů.

Rozvoj fantazie a představivosti.

Zdroj informací.

3 ZÁVĚR

Dnešní uspěchaná doba přeje virtuální realitě a pasivní konzumaci televizní kultury. Ten, kdo ji ale skutečně dětem zprostředkovává, je rodič. Televize ani počítač dítě neobejme, nevysvětlí mu to, co nechápe a nebude ho držet v náručí, když se bude něčeho bát. K dětství patří především hry plné fantazie, pohyb v přírodě a láska. Ani jednu z těchto věcí média v podobě televize a počítačů dětem nedají. Když už ale drtivá většina naší populace média do svých domovů vpustila, měla by znát jejich dobré i špatné stránky. Děti by se k nim rozhodně neměly odkládat, ale měly by i takovouto činnost sdílet se svými rodiči.

V žádném případě nechci tvrdit, že média mají na děti předškolního věku pouze negativní dopad. Jsem si jistá, že existuje mnoho přínosných televizních pořadů, pohádek patřících ke šťastnému dětství, stejně tak kvalitních počítačových výukových her, které mohou děti v jistém směru rozvíjet. Televize a počítač by neměly být celodenní náplní dne dětí předškolního věku, ale pouze malým doplněním v řadě jiných, aktivních a rozmanitých činností.

V průběhu zpracovávání své bakalářské práce jsem dospěla k závěru, že děti vyhledávají média čím dál častěji a představují pro ně volnočasovou aktivitu, kterou staví na první místo. Kdyby nebylo regulace ze strany rodičů, děti by v přítomnosti médií trávily veškerý svůj čas. Proto je nesmírně důležitý postoj rodičů k této problematice, neboť pro děti je rodič vzorem, který napodobuje.

Seznam použitých zdrojů

- BARLOW, J. P. 1996. A Declaration of the Independence of Cyberspace. *Davos: Electronic Frontier Foundation*. Dostupné on-line z <http://editions-hache.com/essais/pdf/barlow1.pdf>.
- BLAŽEK, B. 1995. *Tváří v tvář obrazovce*, Praha, Sociologické nakl.
- ČÁP, J. 1980. *Psychologie pro učitele*, Praha, SPN.
- ČSÚ 2013. Vybavenost domácností počítačem a vybranou spotřební elektronikou. *Český statistický úřad*. 2013 [cit. 27.12.2014] ed. Dostupné on-line z http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/vybavenost_ceskych_domacnosti_ict.
- ČSÚ 2013 Vybavenost domácností pevnou telefonní linkou a mobilním telefonem. *Český statistický úřad*. 2013 [cit. 27.12.2014] ed. Dostupné on-line z http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/vybavenost_ceskych_domacnosti_ict.
- ECKERTOVÁ, L. & DOČEKAL, D. 2013. *Bezpečnost dětí na internetu : rádce zodpovědného rodiče*, Brno, Computer Press.
- HAVLÍNOVÁ, M. 2000. *Kurikulum podpory zdraví v mateřské škole : rozšířený a aktualizovaný modelový program (dokument a metodika)*, Praha, Portál.
- HELUS, Z. 2009. *Dítě v osobnostním pojetí : obrat k dítěti jako výzva a úkol pro učitele i rodiče*, Praha, Portál.
- CHRÁSKA, M. 2007. *Metody pedagogického výzkumu : základy kvantitativního výzkumu*, Praha, Grada.
- JIRÁK, J. & KÖPPLOVÁ, B. 2003. *Média a společnost : [stručný úvod do studia médií a mediální komunikace]*, Praha, Portál.
- JIRÁK, J. & PAVLIČIKOVÁ, H. 2013. *Média pod lupou : (mediální výchova jako téma celoživotního vzdělávání)*, Praha, Powerprint.
- KOMENSKÝ, J. A., REJCHRTOVÁ, N. & LANGMEIER, J. 1992. *Informatorium školy mateřské*, Praha, Kalich.
- KOPŘIVA, P. 2012. *Respektovat a být respektován*, Bystřice pod Hostýnem, Spirála.
- MATĚJČEK, Z. & VOJNAR, K. 1986. *Rodiče a děti*, Praha, Avicenum.
- MCLUHAN, M. & PONDĚLÍČEK, I. 2000. *Člověk, média a elektronická kultura : výbor z díla*, Brno, Jota.
- MCLUHAN, M. & STRÍTECKÝ, J. 1991. *Jak rozumět médiím : extenze člověka*, Praha, Odeon.
- MCQUAIL, D., KABÁT, M. & JIRÁK, J. 2007. *Úvod do teorie masové komunikace*, Praha, Portál.
- MEDIARESEARCH 2008. LSS DĚTI 2008. *Life style survey*. Dostupné on-line z www.aic.cz/presentaion/deti-media-mediaresearch.ppt.
- MŠMT 2014. Strategie digitálního vzdělávání do roku 2020. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy*. 2014 [cit. 3.1.2015] ed. Dostupné on-line z www.msmt.cz/file/34429_1_1/.
- PELIKÁN, J. 2007. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*, Praha, Karolinum.
- ŘÍČAN, P., PITHARTOVÁ, D. & HRUBÝ, J. 1995. *Krotíme obrazovku : jak vést děti k rozumnému užívání médií*, Praha, Portál.
- SAK, P. & MAREŠ, J. 2007. *Člověk a vzdělání v informační společnosti*, Praha, Portál.
- SVOBODOVÁ, E. 2010. *Vzdělávání v mateřské škole : školní a třídní vzdělávací program*, Praha, Portál.

Přílohy

Dotazník pro rodiče dětí navštěvujících mateřskou školu

DOTAZNÍK PRO RODIČE DĚTÍ NAVŠTĚVUJÍCÍCH MŠ

Dobrý den, jmenuji se Pavla Hrdoušková a jsem studentkou 3.ročníku J ČU PF - Učitelství pro MŠ. Ráda bych Vás požádala o vyplnění dotazníku, který poslouží k odpovědím na otázky, jež jsem si položila ve své bakalářské práci "Role médií ve volném čase předškolních dětí ve vztahu k jejich bydlišti." Dotazník je anonymní a za jeho vyplnění Vám děkuji.

Věk dítěte:

- 3-4 roky
 5-6 let

Pohlaví dítěte:

- dívka
 chlapec

Bydliště dítěte:

- vesnice (do 3 000 obyvatel)
 malé město (3 000 - 40 000 obyvatel)
 velké město (nad 40 000 obyvatel)

1. Jaká volnočasová aktivita Vašeho dítěte u Vás doma převažuje? (Vyberte 3 aktivity a přiďte k nim hodnoty 1-3, přičemž 1 je nejvíce využívaná aktivita)

	1	2	3
Volná hra dítěte	☐	☐	☐
Vyprávění	☐	☐	☐
Čtení dětských knih, časopisů	☐	☐	☐
Poslouchání pohádek a písniček (rádio, CD)	☐	☐	☐
Sledování TV, DVD	☐	☐	☐
Hraní her na PC, internetu	☐	☐	☐
Jiná	☐	☐	☐

2. Kdyby si Vaše dítě mohlo vybrat samo, co by si z následujících nabídek volnočasových aktivit vybralo? (Uvedte pouze jednu)

- Volná hra dítěte
 Vyprávění
 Čtení dětských knih, časopisů
 Poslouchání pohádek a písniček (rádio, CD)
 Sledování TV, DVD
 Hraní her na PC, internetu
 Jiná

3. Kdyby záleželo jen na Vás, jakou volnočasovou aktivitu byste svému dítěti vybrali Vy? (Uvedte pouze jednu)

- Volná hra dítěte
 Vyprávění
 Čtení dětských knih, časopisů
 Poslouchání pohádek a písniček (rádio, CD)
 Sledování TV, DVD
 Hraní her na PC, internetu
 Jiná

4. Kolik hodin si Vaše dítě:

	1h	2-3h	>3h	ne každý den
Hraje	☐	☐	☐	☐
Vypráví, povídá	☐	☐	☐	☐
Poslouchá čtenou pohádku	☐	☐	☐	☐
Poslouchá rádio, CD	☐	☐	☐	☐
Sleduje TV, DVD	☐	☐	☐	☐
Hraje hry na PC, internetu	☐	☐	☐	☐
Jiná	☐	☐	☐	☐

5. Jaký přínos mají dle Vašeho názoru pro Vaše dítě média?

- Nemají žádný přínos
 Rozvíjí fantazii
 Rozvíjí řeč a slovní zásobu
 Rozvíjí předmatematické představy
 Rozvíjí myšlení
 Rozvíjí chápání životních situací
 Jiný přínos.....

6. Zapíná si Vaše dítě TV, DVD, rádio, PC samo?

- ano
 ne

7. Má Vaše dítě vlastní TV, rádio, DVD, PC v dětském pokoji?

	ANO	NE
TV	☐	☐
DVD	☐	☐
Rádio	☐	☐
PC, tablet	☐	☐

8. Máte přehled o tom, na co se Vaše dítě v TV, DVD dívá?

- Ano, pečlivě vybírám vhodné programy a pořady
- Sleduje programy určené dětem bez přítomnosti dospělého (např. Minimax, Jimjam, ČT:D)
- Ne, mé dítě si programy vybírá samo.

9. Sledujete TV, DVD spolu s dítětem?

- ANO
- NE

10. Povídáte si s Vaším dítětem o tom, co v TV, DVD vidělo?

- Ne
- Někdy, když se zeptá
- Ano, vždy, abych měl(a) jistotu, že vše správně chápe.

11. Pouštíte dětem cíleně nějaké výchovné pořady, výuková DVD?

- ANO
- NE

Pokud jste v předchozí otázce uvedli ano, prosím uveďte jaké pořady, výuková DVD.

-----

12. Necháváte dítě u PC bez dozoru?

- Ano, pouze spustím program
- Někdy, když zrovna nemám čas.
- Ne, nikdy

13. Má Vaše dítě přístup na internet?

- ano
- ne

Pokud jste v předchozí otázce uvedli ano, prosím uveďte oblíbené webové stránky.

-----

14. Používáte ve svém webovém prohlížeči tzv. rodičovské zámky nebo filtry, když je PC používáno dítětem?

- Ano
- Ne
- Nevím, na co jsou rodičovské zámky

15. Hraje Vaše dítě na PC počítačové hry (včetně výukových)?

- ano
- ne

Pokud jste v předchozí otázce uvedli ano, prosím uveďte jaký přínos má hra na PC pro Vaše dítě.

-----

16. Myslíte si, že na využívání médií ve Vaší rodině má vliv Vaše bydliště?

- ano
- ne

Odůvodněte prosím Vaši předchozí odpověď:

-----

17. Navštěvuje Vaše dítě nějaký zájmový kroužek?

- Ano - sportovní
- Ano - kreativní (malování, modelování, hudební, atd)
- Ne

18. Uvítal(a) byste jako rodič odborné rady ohledně mediální konzumace dětí předškolního věku? (seminář, přednáška)?

- Ne, v žádném případě.
- Možná, třeba bych se dozvěděl(a) něco nového.
- Ano, určitě bych takové příležitosti využil(a).

19. Souhlasíte s tím, aby se děti v MŠ dívali na DVD nebo hrály počítačové hry?

	ANO	při špatném počasí	NE
DVD	☐	☐	☐
PC hry	☐	☐	☐

Vyhodnocení výsledků ankety

Předpoklad č. 1

otázka č.1 - Jaká volnočasová aktivita vašeho dítěte u vás doma převažuje?						
	kumulativní četnost:			procentuální vyjádření:		
	velké město	malé město	vesnice	velké město	malé město	vesnice
volná hra	39	28	38	30	25	28
vyprávění	18	22	13	14	19	10
čtení knih, časopisů	12	6	13	9	5	10
poslouchání CD	9	12	10	7	11	7
TV, DVD	24	24	35	19	21	26
PC hry, internet	21	16	17	16	14	13
jiná	6	6	9	5	5	7

otázka č.4 - Kolik hodin denně si vaše dítě:						
	kumulativní četnost:			procentuální vyjádření:		
	velké město	malé město	vesnice	velké město	malé město	vesnice
1 hod denně						
Hra	3	4	7	3	5	7
Vypráví/povídá	27	12	20	27	15	19
Poslouchá čtenou pohádku	30	28	27	30	35	26
Poslouchá rádio/CD	6	6	9	6	8	9
Sleduje TV/DVD	18	18	20	18	23	19
Hry na PC/internet	9	6	10	9	8	10
Jiná	8	6	10	8	8	10

	kumulativní četnost:			procentuální vyjádření:		
	velké město	malé město	vesnice	velké město	malé město	vesnice
2 - 3 hod denně						
Hra	21	20	26	50	43	44
Vypráví/povídá	3	12	10	7	26	17
Poslouchá čtenou pohádku	0	0	1	0	0	2
Poslouchá rádio/CD	0	2	0	0	4	0
Sleduje TV/DVD	12	4	14	29	9	24
Hry na PC/internet	3	2	0	7	4	0
Jiná	3	6	8	7	13	14

otázka č. 16 - Myslíte si, že na využívání médií ve vaší rodině má vliv vaše bydliště?						
	kumulativní četnost:			procentuální vyjádření:		
	velké město	malé město	vesnice	velké město	malé město	vesnice
Ano.	9	6	7	21	16	16
Ne.	33	32	37	79	84	84

Předpoklad č. 2

otázka č. 2 - Kdyby si vaše dítě mohlo vybrat samo, co by si z následující nabídky volnočasových aktivit vybralo?

otázka č. 3 - Kdyby záleželo jen na vás, jakou volnočasovou aktivitu byste svému dítěti vybrali vy?

	kumulativní četnost:		procentuální vyjádření:	
	dítě	rodič	dítě	rodič
volná hra	39	77	31	62
vyprávění	12	20	10	16
čtení knih, časopisů	13	15	10	12
poslouchání CD	1	1	1	1
TV, DVD	31	0	25	0
PC hry, internet	23	0	18	0
jiná	6	12	5	10

shrnutí - Výběr aktivity rodičem vs. dítětem

	kumulativní četnost:	procentuální vyjádření:
shoda	36	28
neshoda	91	72

Předpoklad č. 3

otázka č. 5 - Jaký přínos mají dle vašeho názoru pro vaše dítě média?						
	kumulativní četnost:			procentuální vyjádření:		
	velké město	malé město	vesnice	velké město	malé město	vesnice
Rozvíjí řeč a slovní zásobu	21	8	8	32	18	19
Rozvíjí fantazii	12	8	12	18	18	28
Rozvíjí řeč a slovní zásobu	21	8	8	32	18	19
Rozvíjí předmatematické představy	6	4	2	9	9	5
Rozvíjí myšlení	3	4	6	5	9	14
Jiný přínos	3	2	1	5	5	2
Nemají žádný přínos	0	10	6	0	23	14

otázka č. 11 - Jaký přínos mají dle vašeho názoru pro vaše dítě média?						
	kumulativní četnost:			procentuální vyjádření:		
	velké město	malé město	vesnice	velké město	malé město	vesnice
Ano	12	12	15	29	32	33
Ne	30	26	30	71	68	67

otázka č. 15 - Jaký přínos mají dle vašeho názoru pro vaše dítě média?						
	kumulativní četnost:			procentuální vyjádření:		
	velké město	malé město	vesnice	velké město	malé město	vesnice
Ano	18	20	20	46	53	44
Ne	21	18	25	54	47	56

Předpoklad č. 4

otázka č. 6 - Zapíná si vaše dítě TV, DVD, Radio, PC samo?						
	kumulativní četnost:			procentuální vyjádření:		
	velké město	malé město	vesnice	velké město	malé město	vesnice
Ano	21	18	24	50	47	53
Ne	21	20	21	50	53	47

otázka č. 7 - Má vaše dítě vlastní TV, Rádio, DVD, PC v dětském pokoji?

	kumulativní četnost:			procentuální vyjádření:		
	velké město	malé město	vesnice	velké město	malé město	vesnice
Ano	5	7	12	11	17	29
Ne	38	32	30	89	83	71

otázka č. 8 - Máte přehled o tom, na co se vaše dítě v TV, DVD dívá?

	kumulativní četnost:			procentuální vyjádření:		
	velké město	malé město	vesnice	velké město	malé město	vesnice
Ano, pečlivě vybírám vhodné programy a pořady.	21	23	19	54	61	44
Sleduje programy určené dětem bez přítomnosti dospělého (např. Minimax, Jimjam, ČT:D)	18	15	24	46	39	56
Ne, mé dítě si programy samo vybírá a přepíná.	0	0	0	0	0	0

Předpoklad č.5**otázka č. 9 - Sledujete TV, DVD, spolu s dítětem?**

	kumulativní četnost:	procentuální vyjádření:
Ano	74	65
Ne	39	35
někdy	0	0

otázka č. 10 - Povídáte si s vaším dítětem o tom, co v TV, DVD vidělo?

	kumulativní četnost:	procentuální vyjádření:
Ne.	0	0
Někdy, když se zeptá.	93	75
Ano, vždy, abych měl(a) jistotu, že vše správně chápe.	31	25

Předpoklad č. 6

otázka č. 12 - Necháváte dítě u PC bez dozoru?		
	kumulativní četnost:	procentuální vyjádření:
Ano, pouze spustím program.	14	12
Někdy, když zrovna nemám čas.	48	40
Ne, nikdy.	57	48

otázka č. 13 - Má vaše dítě přístup na internet?		
	kumulativní četnost:	procentuální vyjádření:
Ano.	29	36
Ne.	71	89

otázka č. 14 - Používáte na svém webovém prohlížeči tzv. rodičovské zámky nebo filtry, když je PC používáno dítětem?						
	kumulativní četnost:			procentuální vyjádření:		
	velké město	malé město	vesnice	velké město	malé město	vesnice
Ano	9	12	15	25	32	33
Ne	24	24	28	67	63	62
Nevím, na co jsou rodičovské zámky	3	2	2	8	5	4

Předpoklad č. 7

Vyhodnocení otázek č. 4 a č. 17 - Děti se zájmovým kroužkem tráví méně času s médii.		
	kumulativní četnost:	procentuální vyjádření:
kroužek ano, média ne	51	40,8
kroužek ano, média ano	34	27,2
kroužek ne, média ne	21	16,8
kroužek ne, média ano	19	15,2

otázka č. 17 - Navštěvuje vaše dítě nějaký zájmový kroužek?		
	kumulativní četnost:	procentuální vyjádření:
Ne	40	32
Ano - sportovní	51	41
Ano - kreativní	20	16
Ano - oba	14	11

Předpoklad č. 8

otázka č. 19 - Souhlasíte s tím, aby se děti v MŠ dívaly na DVD nebo hrály počítačové hry?				
	kumulativní četnost:		procentuální vyjádření:	
	DVD	PC hry	DVD	PC hry
Ano	16	10	13	8
Ne	45	88	36	71
Jen při špatném počasí	64	26	51	21

Předpoklad č. 9

otázka č. 18 - Uvítal(a) byste jako rodič odborné rady ohledně mediální konzumace dětí předškolního věku?						
	kumulativní četnost:			procentuální vyjádření:		
	velké město	malé město	vesnice	velké město	malé město	vesnice
Ne, v žádném případě.	0	4	6	0	11	14
Možná, třeba bych se dozvěděl(a) něco nového.	36	26	31	86	68	70
Ano, určitě bych takové příležitosti využil(a).	6	8	7	14	21	16